

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Ústav Ekonomie

Hana Kráčmarová

Ekonomické problémy Etiopie
The Economic Problems of Ethiopia

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Eva Jílková, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené informační zdroje.

Olomouc .....

Děkuji vedoucí této bakalářské práce Ing. Evě Jílkové, Ph.D. za odborné vedení a ochotu při poskytování hodnotných rad a komentářů. Také děkuji svému příteli za podporu, trpělivost a konstruktivní kritiku.

Obsah

Úvod	6
1 Základní informace o Etiopii	8
1.1 Oficiální název, rozloha, počet obyvatel, hustota zalidnění, měna	8
1.2 Administrativně správní členění země, úřední jazyk a vnitropolitická charakteristika	9
1.3 Zařazení Etiopie do světové ekonomiky	10
1.3.1 Struktura současné ekonomiky	10
1.3.2 Etiopie ve světové ekonomice	11
1.4 Historie státu z politického hlediska	12
1.4.1 Etiopie před 1. světovou válkou	12
1.4.2 Válečné a poválečné období v Etiopii	12
1.4.3 Vývoj od 50. do 80. let 20. století	13
1.4.4 Demokratická Etiopie	13
2 Ekonomická charakteristika Etiopie	14
2.1 Zemědělství	14
2.1.1 Struktura zemědělství	14
2.1.2 Přírodní podmínky	14
2.1.3 Pěstované plodiny	15
2.1.4 Problémy vyskytující se v zemědělství	16
2.2 Průmysl	16
2.2.1 Struktura průmyslu a jeho významná odvětví	16
2.2.2 Nerostné suroviny Etiopie	17
2.2.3 Problémy v průmyslu	17
2.3 Služby	17
2.4 Infrastruktura Etiopie	18
2.4.1 Doprava	18
2.4.2 Energetika	19
2.5 Obyvatelstvo	20
2.5.1 Národnostní složení	20
2.5.2 Náboženství	20
2.5.3 Demografické složení, rozdělení obyvatel podle věku a gramotnost	21
2.5.4 Populační růst	22
2.6 Zdravotnictví	22
2.6.1 Struktura zdravotnictví a jeho úroveň	23
2.6.2 Nemoci a dětská úmrtnost	23
2.6.3 Problémy v etiopském zdravotnictví	24

2.7 Školství.....	25
2.7.1 Situace ve školství.....	25
2.7.2 Systém etiopského školství.....	26
3 Současné projekty České rozvojové agentury v Etiopii	27
3.1 Podpora komunitní rehabilitace postižených dětí a mládeže v oblasti Severního Gondaru.....	28
3.2 Ochrana půdy a vodních zdrojů v Regionu jižních národů, národností a lidu....	28
3.3 Rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie v Etiopii.....	29
4 Analýza ekonomické situace Etiopie.....	31
4.1 Členství v mezinárodních organizacích	31
4.2 Regionální ekonomická integrace Etiopie ve vztahu k jiným africkým státům..	34
4.2.1 Etiopie a její členství v integračních seskupeních	35
4.2.2 Výhody členství v integračních seskupeních.....	37
4.3 Úloha Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v hospodářství rozvojových zemí.....	37
4.3.1 Mezinárodní měnový fond	37
4.3.2 Světová banka.....	38
4.4 Diplomatické a hospodářské kontakty s Českou republikou	40
4.4.1 Diplomatické kontakty	40
4.4.2 Hospodářské styky a obchod	40
4.5 Popis ekonomické situace Etiopie	41
4.6 Makroekonomické ukazatele.....	42
4.6.1 Hrubý domácí produkt	43
4.6.2 Míra inflace.....	44
4.6.3 Směnný kurz	44
4.6.4 Zahraniční zadluženost.....	44
4.6.5 Platební bilance.....	45
4.6.6 Celkové příjmy a výdaje Etiopie	46
5 Návrhy na zlepšení situace a trendy budoucího vývoje.....	47
5.1 Návrhy na zlepšení situace v Etiopii.....	47
5.2 Budoucí vývoj Etiopie	48
Závěr.....	50
Anotace.....	52
Literatura a prameny	53

Úvod

Etiopská federativní demokratická republika je ve struktuře světových států, kterou vypracovala Organizace světových národů (OSN), zařazena do kategorie rozvojových zemí. Do této skupiny patří nejchudší státy světa, jejichž hospodářství je v natolik špatném stavu, že se není schopné obejít bez mezinárodní pomoci. Pro zařazení do této kategorie se hodnotí politická samostatnost a sociálně-ekonomické aspekty. Náleží sem většina zemí Afriky, dále některé asijské státy, Střední východ a země Latinské Ameriky.

Hospodářství Etiopie je založeno na zemědělství. Země trpí extrémní chudobou a nedostatkem zdrojů zajišťujících rostoucí ekonomiku. Významným problémem se v posledních letech stává strmý růst počtu obyvatel. Ekonomickými a s nimi souvisejícími sociálními problémy jsou postiženy všechny sektory. Těmi nejdůležitějšími jsou zdravotnictví, školství, zemědělství, průmysl, služby a infrastruktura.

Ve zdravotnictví se jedná především nízkou úroveň lékařské péče, nejhorší situace je na okrajích země. Velký počet nemocí zapříčiňuje nedostatečná hygiena a kontaminované zdroje vody. Problémem ve školství je nedostačující počet škol a osnovy pokrývající nedostatečné spektrum vědomostí. Etiopské zemědělství je zaostalé, není automatizováno a v převážné většině případů jsou plantáže zpracovávány ručně. Důvodem nízkého zastoupení průmyslu na etiopském hospodářství je nedostatek kvalifikované pracovní síly a chybějící tradice některých odvětví. Hlavním odvětvím služeb je turismus, v němž ovšem chybí zázemí pro turisty a příznivé podmínky cestování (silniční síť, nedostatečný počet ubytovacích a pohostinských zařízení atd.). Infrastruktura Etiopie není rozvinutá. Nemalé procento silnic je pouze hliněných, železniční trať vede v zemi pouze jedna a více než polovina letišť má hliněný povrch. Po tom, co z někdejší etiopské provincie Eritrea vznikl samostatný stát, nemá Etiopie přístup k moři a námořní dopravu tedy provozuje prostřednictvím pronajatých přístavů v sousedních zemích. Elektrická síť je rozvedena pouze ve větších městech, obyvatelé okrajových částí přístup k elektrické energii nemají.

Důležitou součástí etiopské ekonomiky zaujímají zahraniční zdroje, kterých se zemi dostává zejména díky členství v Mezinárodním měnovém fondu, Světové bance a Africké unii. Velkým problémem s tím souvisejícím je nalezení řešení vysoké

zahraniční zadluženosti státu. Odpuštění dluhu se Etiopie již dočkala, a přesto je opět zadlužená. Zrušení dluhů tedy vede k opakovanému půjčování a neřešení otázky, zda bude stát schopen své dluhy splácet.

Cílem této bakalářské práce je popsat ekonomické a sociální problémy Etiopie a zmapovat aktuálně probíhající projekty České rozvojové agentury v Etiopii. Ze zjištěných informací pak nastítnit možné trendy budoucího vývoje.

Metodami užitými v této práci jsou deskripce, analýza, empirické šetření, indukce a syntéza. Deskripce je použita převážně v prvních třech kapitolách při popisování ekonomické a sociální situace v zemi. Analýza je aplikována v páté kapitole, ekonomická situace je zde rozebrána v podkapitolách z různých hledisek. Empirické šetření společně s indukcí lze najít v podkapitole 4.6 Makroekonomické ukazatele. Syntéza je užitá v podkapitole 4.5 Popis ekonomické situace Etiopie, kde jsou dány dohromady problémy popsané v kapitole 2 Ekonomická charakteristika Etiopie. Důvodem pro volbu Etiopie jako země, kterou se tato práce zabývá, je zařazení státu mezi rozvojové země podle OSN a současně zvolení Etiopie za jednu z pěti programových zemí rozvojové pomoci České republiky pro období 2010 – 2017.

1 Základní informace o Etiopii

1.1 Oficiální název, rozloha, počet obyvatel, hustota zalidnění, měna

Český oficiální název pro Etiopii zní Etiopská federativní demokratická republika (EFDR), zkráceně Etiopie. Anglicky se země označuje jako Federal Democratic Republic of Ethiopia.¹ Etiopané svou zemi nazývají Ityop'iya Federalawi Demokrasiyawi Ripeblik, zkráceným pojmenováním Ityop'iya. Mezi léty 1936 - 1941 byla Etiopie okupována Itálií a byla přejmenována na Abyssinii.² Podrobněji je tato problematika rozebrána v oddílu 1.4.2 Válečné a poválečné období v Etiopii.

Etiopie se svojí rozlohou 1 127 127 km² řadí do první třicítky největších zemí světa. Konkrétní údaj o pořadí se však v různých pramenech liší. Podle databáze CIA je Etiopie svou rozlohou zařazena na 27. místo ze 251 států světa.³ Velikost je pro Etiopii spíše nevýhoda, kvůli její poloze v Africe je většina území vysušená, hornatá a některé části země jsou těžko dostupné. To úzce souvisí s některými ekonomickými i sociálními problémy v různých sférách Etiopie jakými jsou například zdravotnictví, školství či infrastruktura. Právě těmto otázkám je věnována značná část práce.

Podle odhadů žije v Etiopii 85 254 000. Přesné číslo není dostupné, jelikož poslední sčítání obyvatelstva proběhlo v roce 2007. V počtu obyvatel zaujímá Etiopie 14. místo na světě mezi Německem a Vietnamem. Hustota zalidnění je uváděna 69,4 obyvatel/km².⁴

Měna Etiopie se nazývá etiopský birr, zkráceně Br, s mezinárodním kódem ETB. Ten se dělí na 100 centů. Kurz je fixně stanovený centrální bankou. Ke dni 25.10.2010 se kurz pohybuje 23,12 ETB za 1 EUR (euro) a 16,48 ETB za 1 USD (americký dolar).⁵

---

¹ Srov. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-zakladni-informace-oterritoriu/1/1000783/#sec9>>.

² Srov. *CIA : The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

³ Srov. *CIA : The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2147rank.html?countryName=Ethiopia&countryCode=et&regionCode=af&rank=27#et>>.

⁴ Srov. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-zakladni-informace-oterritoriu/1/1000783/#sec9>>.

⁵ Srov. *Exchange Rates UK* [online]. 2010 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.exchangerates.org.uk/Ethiopian-Birr-ETB-currency-table.html>>.

1.2 Administrativně správní členění země, úřední jazyk a vnitropolitická charakteristika

Etiopská federativní demokratická republika se dělí na devět regionálních států a dvě statutární města s okolím. Největším městem je hlavní a zároveň statutární město, Addis Abeba, ve kterém žijí přes 3 miliony obyvatel. Druhé největší město, které je také statutární, se nazývá Dire Dawa. Třetím největším etiopským městem je Adama, hlavní město největšího federálního státu Oromiya.⁶

Úředním jazykem federativní republiky je amharština. Každý federativní stát má právo na svůj vlastní úřední jazyk, celkový počet používaných jazyků je v celé republice asi 83, přičemž tyto jazyky se vyskytují ve více dialektech. Neoficiálně se jako pomocný jazyk používá angličtina. Z úředních jazyků lze uvést například omštinu, tigrajštinu či somálštinu.⁷ Tak vysoký počet jazyků může vést k problémům s dorozuměním při cestování obyvatel z jednoho federativního státu do druhého zvláště, když se v každém státě vyučuje ve školách úředním jazykem daného státu. Amharština tedy není pro většinu obyvatel hlavním jazykem. Podrobné informace k etiopskému školství je možné najít v podkapitole 2.7 Školství.

„Současná EFDR je federativní republikou s dvoukomorovým parlamentem, jenž se skládá ze Sněmovny lidových zástupců (The House of People's Representatives) o 547 přímo volených poslancích a ze Sněmovny federace (The House of the Federation) o 108 členech - zástupcích parlamentů jednotlivých států (ne však statutárních měst). Každý z federálních států má svůj parlament (State Council), vládu i prezidenta, avšak pouze s limitovanou pravomocí.“⁸

Zákonodárnou moc tedy představuje parlament, výkonnou moc vládá v čele s předsedou vlády. Stejně jako v České republice, vládu má právo vytvořit vítěz voleb, avšak ústava toto právo neupravuje. Funkční období vlády je 5 let a poslední volby se uskutečnily roku 2010. Hlavou státu je prezident volený Sněmovnou lidových zástupců na období 6 let. Podobně jako v České republice je výkonná moc rozdělena mezi prezidenta a vládu. Prezident má omezené pravomoci ve prospěch vlády

---

⁶ Srov. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-zakladni-informace-oterritoriu/1/1000783/#sec9>>.

⁷ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 111.

⁸ *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2010-09-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/etiopie/politika/vnitropoliticka_charakteristika.htm>.

a premiéra, zastupuje stát na mezinárodní úrovni. Poslední prezidentské volby proběhly v roce 2007 a zvolen byl Girma Woldegiorgis.⁹

1.3 Zařazení Etiopie do světové ekonomiky

1.3.1 Struktura současné ekonomiky

Strukturu současné ekonomiky podle OSN (Organizace spojených národů) tvoří tři kategorie států, do nichž jsou státy řazeny podle politické samostatnosti a sociálně-ekonomických aspektů, které v zemi panují:

- rozvinuté země,
- země transformující se,
- země rozvojové.

Do skupiny **rozvinutých zemí** patří státy využívající vyspělé technologie, jejich ekonomika je orientovaná na rozvoj služeb a mají minimální podíl zemědělství v porovnání s dalšími sektory. Jsou to centra vědecko-technického vývoje. Do této skupiny zařazujeme země tzv. G8, která je tvořena sedmi největšími ekonomikami světa a Rusko. Členství se určuje podle podílu na světovém HDP (hrubém domácím produktu). Dále sem patří ostatní rozvinuté ekonomiky (ostatní země západní Evropy atd.) a také nově industrializované země v Asii.¹⁰

Druhá skupina států, tzv. **transformující se země**, získala svoje pojmenování podle procesu ekonomické transformace původních centrálně plánovaných ekonomik na tržní, který probíhal v 80. a 90. letech. Můžeme sem zařadit státy střední a východní Evropy a země Společenství nezávislých států. Tato kategorie je velmi rozmanitá. Zatímco země střední Evropy se již v současnosti přiblížily státům rozvinutým, některé jiné země jsou spíše blíže třetí nejchudší skupině států - rozvojovým zemím. Jsou jimi převážně středoasijské státy, které byly v minulosti součástí SSSR (Svaz sovětských socialistických republik).¹¹ Toto seskupení států je natolik různorodé, že by mělo být dále rozděleno na více kategorií podle současného stavu ekonomiky nebo by měly být změněny podmínky pro zařazení zemí do této střední skupiny států.

Třetí skupinu tvoří **rozvojové země**. Řadí se sem ty nejchudší státy, životní standard je zde nižší než v ostatních zemích světa, jsou většinou velmi zadlužené

⁹ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 111.

¹⁰ Srov. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*, s. 6.

¹¹ Srov. Tamtéž. s. 7.

a dostává se jim pomoci od bohatších zemí. Většina z těchto chudých států je na této rozvojové humanitární pomoci životně závislá. Zeměpisně se tyto státy dělí na ekonomiky Afriky, Asie, Středního východu a Latinské Ameriky.¹²

1.3.2 Etiopie ve světové ekonomice

Organizace spojených národů řadí Etiopii mezi třetí skupinu rozvojových zemí, v rámci které patří mezi tzv. nejméně rozvinuté státy (Least Developed Countries - LDC). Pro zařazení země do LDC jsou stanovena tři kritéria, a to příjem, lidský kapitál a ekonomická zranitelnost. Hranice nízkého příjmu je vytyčena jako průměrný příjem nejvýše 905 amerických dolarů na jednoho obyvatele za poslední tři roky. Kritérium lidského kapitálu zjišťuje výživu (procento podvyživených obyvatel), zdraví (úmrtnost dětí mladších pěti let), vzdělání (počet dětí zapsaných na druhém stupni základní školy) a míru gramotnosti dospělého obyvatelstva. Třetí kritérium ekonomické zranitelnosti je vyjádřeno tzv. EVI, což je index ekonomické zranitelnosti odvozený ze 7 ukazatelů: počet obyvatel, nepřístupnost, export zboží, poměr zemědělství, lesnictví a rybnářství na HDP, bezdomovectví způsobené přírodními katastrofami, stabilita zemědělské produkce a stabilita exportu zboží a služeb. Země musí splňovat všechna tři kritéria, aby byla do tohoto seznamu nejchudších zemí přidána.¹³ Všechna tyto kritéria Etiopská federativní republika splňuje, konkrétní data jsou popsána v kapitole 4 s názvem Analýza ekonomické situace Etiopie.

Etiopie, stejně jako dalších 48 zemí zařazených mezi nejméně rozvinuté státy světa, trpí extrémní chudobou, slabou ekonomikou a nedostatkem zdrojů zajišťujících rostoucí ekonomiku. Je tedy pro ni velmi obtížné jakkoli zlepšovat ekonomickou situaci země a s ní i sociální faktory jako jsou zdravotní péče, sociální příspěvky, dostupná infrastruktura či dostatek škol. Většina z těchto nejméně rozvinutých zemí leží v Africe, zbylé členy lze najít v Asii a Tichém oceánu a jednu v Latinské Americe. Speciální pozornost těmto chudým státům začala OSN věnovat v 60. letech 20. století. Etiopie patří mezi těmito státy k tzv. LLDCs, což je označení pro země, které nemají přístup k moři.¹⁴ Tyto státy tedy mají mezi nejméně rozvinutými státy další nevýhodu, která spočívá v nemožnosti provozovat námořní dopravu, zemědělství rozšířit o rybolov či těžbu soli z moře, což by zemi poskytlo více možností na zlepšení ekonomické situace.

---

¹² Srov. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*, s. 7.

¹³ Srov. *UN-OHRLLS* [online]. 2009 [cit. 2010-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.unohrlls.org/en/ldc/related/59/>>.

¹⁴ Srov. Tamtéž.

1.4 Historie státu z politického hlediska

1.4.1 Etiopie před 1. světovou válkou

První dokázané zmínky o Etiopii se nachází v obchodní příručce pro řeckého námořního kapitána z 1. až 2. století n.l. Další informace podává v 6. století tzv. Křesťanská topografie. Křesťanství bylo oficiálně přijato roku 325 n.l. Následovala doba hojného zakládání klášterů, ve kterých se žilo podle přísných zásad evangelia.¹⁵

Další období v dějinách Etiopie včetně celého středověku se dá z našeho pohledu shrnout do několika vět. Stálé střídání vládců a vládnoucích dynastií zapříčinilo rozdrobenost státu a neustálé změny v jeho regionálním rozdělení. Na konci 19. století nastupuje na etiopský trůn císař Tewodros II. Jeho spolupráce s tehdejšími evropskými mocnostmi vedla k budování silnic a prosazení pokrokových demokratických zákonů (např. zrušení otroctví či nahrazení feudální struktury země volenými guvernéry).¹⁶

1.4.2 Válečné a poválečné období v Etiopii

Jako jediná země v Africe se Etiopie nestala kolonií. Po skončení 1. světové války se snažili kolonialisté pod záštitou pomoci prosadit mezinárodní kontrolu země. Etiopie však byla r. 1923 přijata do Společnosti národů (předchůdce Organizace spojených národů) a tím se před těmito snahami uchránila. Itálie dokázala r. 1934 pod falešnou záminkou vyvolat ozbrojenou potyčku s etiopskými vojáky. Etiopie se snažila konflikt řešit prostřednictvím Společnosti národů, avšak marně. Dne 3.10.1935 vtrhla italská armáda do Etiopie a 9.5.1936 byla vyhlášena její anexe. V čele etiopské exilové vlády stál císař Haile Sellasie, jež žádal bezvysledně o mezinárodní pomoc. Po vstupu Velké Británie do války s Německem a Itálií (r. 1939) začaly být etiopským partyzánům dodávány zbraně a další pomoc. Dne 6.4.1941 válka skončila vítězstvím Etiopie.¹⁷

K vítězství ve válce s Itálií pomohla Etiopii převážně Velká Británie, která poté začala v zemi uplatňovat svůj vliv. Byla uzavřena dohoda uznávající Etiopii jako suverénní stát, avšak vojensky strategické oblasti zůstávaly pod britskou vojenskou správou stejně tak jako zahraniční obchod a měnová politika. Císař Haile Sellasie se snažil prosazovat reformy a z britského područí zemi osvobodil navázáním blízkých vztahů s USA. Haile Sellasie si tímto krokem vysloužil velkou oblibu mezi svým lidem, která je v Etiopii patrná dodnes. Avšak USA šlo o získání vojenského moci v Etiopii

¹⁵ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*. s. 13-22.

¹⁶ Srov. Tamtéž. s. 38.

¹⁷ Srov. Tamtéž. s. 56-62.

a tím i dobré strategické pozice v rámci Afriky. Dne 22. května 1953 byla podepsána americko-etioipská dohoda o vzájemné obraně, díky které byly do Etiopie dováženy americké zbraně a vojenské zařízení.¹⁸ Tímto krokem Spojené státy získaly kontrolu nad etiopskou armádou a tím i možnost zasahovat do samotného fungování státu.

1.4.3 Vývoj od 50. do 80. let 20. století

Po odchodu Britů ze země zahájil císař reformy a roku 1955 vyhlásil novou ústavu. Země se nacházela ve velmi špatném hospodářském stavu. Lidé byli nespokojení s životními podmínkami, což vyústilo v r.1960 v pokus o vládní převrat.¹⁹ Tuto napjatou situaci zhoršil hladomor na začátku 70. let. V zemi probíhaly stávkové akce, jež vyústily roku 1974 v puč. Vláda byla rozpuštěna, orientace nově nastoleného režimu vedla směrem k socialismu a Svazu sovětských socialistických republik (SSSR). Potlačování demokratických svobod a zestátnění majetku vedly k protirežimním protestům. Vliv SSSR skončil na konci 80. let, kdy se SSSR začal rozpadat.²⁰

1.4.4 Demokratická Etiopie

K definitivnímu svržení diktatury došlo v květnu roku 1991. Mezi léty 1991 a 1995 probíhala vnitrostátní jednání ohledně budoucnosti Etiopie v čele s prozatímní vládou. V roce 1994 se na základě referenda odtrhla jedna z provincií – Eritrea. V témže roce se konaly první demokratické volby a byla ratifikována nová ústava. Napjatá situace na etiopsko-eritrejských hranicích se uklidnila až v roce 2001, do té doby probíhaly na hranicích přestřelky.²¹ Dodnes je však situace mezi oběma zeměmi napjatá, státy proti sobě bojují formou podpory opozičních hnutí v zemi toho druhého a také zapojením se do konfliktů v Somálsku a Súdánu.²²

Současná situace v Etiopii je stabilní, leč separatistické tendence jsou stále v některých oblastech aktuální. V zemi panuje svoboda tisku a vláda se snaží o zlepšování zaostalého státu na všech úrovních (např. doprava, zemědělství, průmysl a službách).²³ Touto problematikou se zabývají kapitoly 2 Ekonomická charakteristika Etiopie a 4 Analýza ekonomické situace Etiopie.

---

¹⁸ Srov. LACINA, K. *Nejnovější dějiny Afriky*, s. 207-209.

¹⁹ Srov. Tamtéž. s. 215.

²⁰ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 71-75.

²¹ Srov. Tamtéž. s. 80-82.

²² Srov. ZÁHOŘÍK, J. Hrozí nová válka mezi Etiopií a Eritreou?, *Mezinárodní politika*, 2008, roč. 32, č. 10, s. 32.

²³ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 83.

2 Ekonomická charakteristika Etiopie

Ekonomickou charakteristikou je myšlen především popis hlavních sektorů hospodářství Etiopie, a to zemědělství, průmyslu a služeb. Dále je zde možné zařadit charakteristiku oborů důležitých pro fungování státu jako je zdravotnictví, školství, infrastruktura a také profil obyvatelstva. V této kapitole bude zmapováno dění v Etiopii a nastíněn reálný obrázek její vnitrostátní situace.

2.1 Zemědělství

Etiopie je převážně zemědělskou zemí, i když se v posledních letech vláda snaží rozvíjet průmysl a především služby. Zemědělství zaměstnává asi 85% obyvatel a představuje asi 45% hrubého domácího produktu.²⁴ Je proto pro etiopské hospodářství klíčové, i když za poslední léta se podíl služeb na hrubém domácím produktu zemědělství vyrovnal.

2.1.1 Struktura zemědělství

Etiopské zemědělství je zaměřeno na pěstování plodin a chov dobytka. „Přetrvává tradiční, zaostalý způsob zemědělství s nízkou produktivitou, takže zemědělci stěží kryjí vlastní potřebu a na trh přichází jen malá část vypěstovaných plodin.“²⁵ Země se snaží o samostatnost v produkci potravin, té se jí ale zatím dosáhnout nepodařilo.

Dobytěk se průmyslně zpracovává především na maso, mléko a kožené výrobky. Kůže i maso jsou významným exportním zbožím. V chovu dobytka je Etiopie nejvýznamnější zemí Afriky jelikož vlastní největší stáda. Rybolov zde není rozvinutý navzdory velkému počtu ryb ve zdejších řekách a jezerech.²⁶

2.1.2 Přírodní podmínky

Etiopie je vnitrozemský stát rozkládající se na západě Afriky. Její povrch je převážně hornatý, tvořený v centrální části náhorní plošinou. V Etiopii se nachází velké množství řek, které v důsledku členité krajiny překonávají veliké výškové rozdíly a tvoří četné peřeje a vodopády. Mají tedy díky hornatému terénu dostatečný spád pro

---

²⁴ Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-09-30]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

²⁵ JIRSÁKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*, s. 17.

²⁶ Srov. Tamtéž. s. 21.

výrobu vodních elektráren. Asi nejvýznamnějším tokem je Modrý Nil, jehož přítoky mohou být rozděleny na stálé a občasně, jež se objevují ve svých korytech jen v období dešťů. Tato řeka zásobuje vodou největší etiopské jezero Tana a v jejím povodí se nacházejí nejúrodnější půdy.²⁷ Více informací o využití vodních zdrojů k tvorbě elektrické energie je možné najít v oddílu 2.4.2 Energetika.

V západní části země se setkáváme především s řídkými opadavými lesy, které se střídají s travnatými savanami a v povodí řek také s bambusy. V minulosti se v převážné části Etiopské vysočiny nacházelo velké množství neopadavých lesů. Byly ale s rozvojem hospodářství vykáceny a nyní pokrývají jen zhruba 5% povrchu země.²⁸ Kácení lesů není problém jen Etiopie, ale většiny chudých států, které získávají nejen teplo a energii, ale i úrodná pole pro pěstování plodin či louky pro chov dobytka.

2.1.3 Pěstované plodiny

Nejdůležitější pěstovanou plodinou je káva, která je hlavním vývozním zemědělským artiklem. Má se za to, že Etiopie je jednou ze zemí s nejstarší tradicí zpracování kávy, jejíž kvalita je jedna z nejvyšších na světě. Káva se sklízí jak z divoce rostoucích keřů, tak i z plantáží.²⁹ Problémem jsou nízké výkupní ceny kávy, kvůli kterým se zemědělcům přestává její pěstování vyplácet. Jelikož je etiopský zemědělský export závislý právě na kávě, může tato situace v dlouhodobém hledisku vést k poklesu exportu kávy, což by mělo neblahý dopad jak na Etiopii samotnou v podobě menších příjmů, tak i na celosvětové výkupní ceny kávy, které by paradoxně vzrostly.

Dále se v Etiopii v hojném počtu pěstují obiloviny, a to hlavně místní plodina s názvem *tef* milička habešská, dále proso, pšenice, ječmen či kukuřice. Daří se zde také luštěninám – hrachu, čočce a bobu. Ve větším množství se také pěstují olejninu.³⁰

Etiopie dosáhla samostatnosti v produkci cukrové třtiny, což znamená, že jí vypěstuje dostatečné množství pro svou spotřebu a nemusí ji do země importovat. Na plantážích můžeme také nalézt různé druhy koření, tabák, čaj či bavlnu. Další důležitou vývozní plodinou je tzv. *qat*, což je místní mírné narkotikum, které je vyváženo do okolních zemí, u jejichž obyvatel vytváří mírnou závislost. Populární je na Arabském poloostrově a v Džibutsku.³¹

²⁷ Srov. JIRSÁKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. s. 9.

²⁸ Srov. Tamtéž. s. 15.

²⁹ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 113.

³⁰ Srov. JIRSÁKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. s. 19-21.

³¹ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 113.

2.1.4 Problémy vyskytující se v zemědělství

Jak již bylo řečeno, etiopské zemědělství je zaostalé, není automatizováno a v převážné většině případů se plantáže zpracovávají ručně. Mechanických prostředků sice přibývá, není jich ale ani z daleka dostatek.³² To je příčinou menší úrody, než jaké by bylo možné za pomoci techniky dosáhnout. Kvůli následnému nedostatku vypěstovaných potravin je poté stát nucen potraviny dovážet, což jej vychází draž a navíc je tak hospodářsky závislý na jiných zemích, které tyto chybějící potraviny do země dováží.

Problémem při samotném pěstování může být rozmanitost druhů půd, z nichž některé nejsou příliš úrodné. Jak již bylo uvedeno, nejúrodnější půdy se nacházejí v povodí Modrého Nilu. Dalším problémem je znehodnocování půd, které se nachází na hranici s pouštěmi. Toto není problém pouze Etiopie, ale i dalších zemí, v jejichž blízkosti se poušť nalézá. Je obecně známým faktem, že pouště se rozšiřují, a to právě na úkor potenciálních polí a plantáží.

2.2 Průmysl

Centrem etiopského průmyslu je hlavní město Addis Abeba a jeho okolí. V minulosti se zdejší hospodářství soustředilo převážně na zemědělství, proto průmysl byl a dodnes zůstává zaostalý. V roce 2009 průmysl zaměstnával jen 5% pracujících obyvatel.³³ V porovnání se zemědělstvím je toto číslo minimální, etiopská vláda by se měla snažit povzbudit budování soukromého průmyslu, jež státní rozpočet nezatíží počátečními náklady, ale pomůže etiopské ekonomice v podobě vyšší zaměstnanosti, zvýšení množství exportovaného zboží a tím i nárůstu zisku z odvedených daní.

2.2.1 Struktura průmyslu a jeho významná odvětví

V Etiopii převažuje průmysl zpracovatelský, a to „zpracování usní, výroba potravin, nápojů, chemikálií a léků, zpracování kovů a výroba stavebních hmot.“³⁴ Je zde zastoupen průmysl kožedělný, potravinářský, chemický, kovodělný, textilní a dřevozpracující. Rovněž se uplatňuje průmysl strojírenský, a to převážně v podobě montáže zemědělských strojů a nákladních automobilů. Tyto technologie tu pomáhaly

---

³² Srov. JIRSÁKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. s. 19.

³³ Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

³⁴ MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 113.

budovat v minulosti komunistické státy včetně tehdejšího Československa.³⁵ Z výše uvedeného vyplývá, že etiopská vláda neklade na rozvoj průmyslu dostatečný důraz, země disponuje pouze průmyslem zpracovatelským a výrobou, s jejímž zakládáním jí pomohly jiné státy.

2.2.2 Nerostné suroviny Etiopie

V Etiopii se nacházejí ložiska nerostných surovin, která ještě nebyla plně prozkoumána. Těží se zde sůl a drahé kovy a příštích letech bude zahájen další průzkum a těžba nerostů, jako jsou nikl, mramor, žula, ale i ropa a zemní plyn.³⁶ Vytěžené suroviny mohou sloužit jak pro tuzemský, tak i zahraniční trh a tím zvýšit příjmy do státního rozpočtu. V případě větších nalezišť ropy a zemního plynu by to znamenalo významnou položku v příjmech státu.

2.2.3 Problémy v průmyslu

Problémem v etiopském průmyslu je jeho nedostatečné zastoupení v hospodářství země. Jsou ale již patrné vládní opatření pro zvýšení tohoto ekonomického sektoru. Za rok 2009 vzrostla průmyslová produkce v Etiopii o 9,9%. Pro srovnání produkce České republiky se snížila o 13,1% a Německa o 11%.³⁷ Sám o sobě ale tento ukazatel není dostatečně určující, zatímco se totiž snižuje produkce průmyslu v zemi, může se současně zvyšovat jiná část hospodářství.

Dalším problémem, který se ale již několik let v Etiopii řeší, je nedostatek kvalifikované pracovní síly. Gramotnost je totiž stále nízká v porovnání s ostatními zeměmi světa. V Etiopii se ale budují nové školy a vláda se snaží tento nedostatek napravit. Více informací k tomuto tématu je možno najít v podkapitole 2.7 Školství.

2.3 Služby

Sektor služeb se mezi léty 2008 a 2009 vyrovnal zemědělství v podílu na hrubém domácím produktu země (HDP), zaměstnávají však jen asi 10% pracujících

---

³⁵ Srov. *BusinessInfo.cz* : *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000783/>>.

³⁶ Srov. *Tamtéž*.

³⁷ Srov. *CIA* : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2089rank.html?countryName=Ethiopia&countryCode=et&regionCode=af&rank=4#et>>.

obyvatelstva.³⁸ I když relativně vysoký podíl na HDP zní nadějně, je nutné si uvědomit, že jde o služby v afrických podmínkách a nejsou tedy na vysoké úrovni. Obchod je v zemi převážně privátní a dominují v něm etiopští muslimové.

Hlavním odvětvím služeb je zde turismus a etiopská vláda plánuje tento sektor rozšiřovat a těžit tak ze svých přírodních (jezero Tana a vodopády na Modrém Nilu atd.) a historických (např. skalní chrámy v Lalibele či středověké hrady v Gondaru aj.) památek. V turismu je nenaplněný potenciál, který teprve Etiopie začíná využívat. Samostatným lákadlem jsou pak návštěvy přírody v národních parcích či kontakt s obyvateli, kteří dodnes žijí v kmenech na jihu Etiopie. Problémem je nedostatečné zázemí pro turisty – počet, úroveň a rozmístění hotelů a dopravní infrastruktura.³⁹ Pro nalákání turistů do země by měla vláda investovat peněžní prostředky do vybudování dopravní sítě a podporovat rozvoj sítě hotelů a dalších možností ubytování. Zajímavou možností může být i reklama na turismus v Etiopii ve formě televizních spotů tak, jak ji praktikují jiné země na světě včetně České republiky.

2.4 Infrastruktura Etiopie

2.4.1 Doprava

Dopravu v Etiopii lze rozdělit na silniční, železniční, leteckou a námořní. Námořní doprava zde existuje i přes to, že Etiopie po osamostatnění Eritrey nemá přístup k moři. Vlastní 12 obchodních lodí, které obsluhuje z přístavu v Džibuti a z Berbery v Somálsku. V blízké době by se mělo etiopské námořnictvo rozšířit o 2 lodě z čínských loděnic. Monopolním přepravcem pro etiopský vývoz i dovoz jsou Ethiopian Shipping Lines (ESL).⁴⁰

Etiopie má vybudovaných necelých 40 000 km silnic, z nichž zpevněná je necelá čtvrtina. Důsledná péče se věnuje pouze důležitým spojnicím hlavního města s Džibuti a Keňou. Problémem etiopských silnic jsou období dešťů, kdy jsou na některých místech silnice dlouhodobě nesjízdné a opětovně ničené. Železniční infrastruktura zůstává stále nerozvinutá. Zemí prochází jediná vlaková trať spojující

---

³⁸ Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

³⁹ Srov. *BusinessInfo.cz* : *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000783/>>.

⁴⁰ Srov. Tamtéž.

Addis Abebu s Džibuti, kterou obě země vlastní napůl. V roce 2008 bylo přijato vládní usnesení na vybudování dalších tratí spojujících sever země s jihem a také východ se západem. Také v současnosti probíhají jednání o renovaci stávající trati, která byla vybudována na začátku 20. století.⁴¹ Rozvoj dopravních sítí bude mít významný dopad jak na již zmíněnou turistiku, tak i na celkové hospodářství země. Budou je moci využívat obyvatelé ve formě veřejné dopravy i podniky pro transport materiálu.

V Etiopii existují dva typy letišť, a to se zpevněným povrchem a hliněné. Do první kategorie jich spadá 17, zatímco druhá kategorie zahrnuje 44 letišť.⁴² Leteckou dopravu v Etiopii zajišťují Ethiopian Airlines, což je jedna z nejvýznamnějších leteckých společností v Africe. V Addis Abebě vlastní nově vybudovaný terminál, který je druhý nejmodernější v Africe. V posledních letech nastává růst poptávky po letecké dopravě a tyto aerolinky se rozrůstají v osobní i v nákladní dopravě.⁴³

2.4.2 Energetika

Vyspělost průmyslového odvětví produkujícího elektrickou energii je dalším z mnoha ukazatelů ekonomické situace daného státu. „Kolem 97% využívané energie pochází z hydroelektráren. Přesto pouze jen cca 11% všeho obyvatelstva (v oblasti Addis Abeba 35%) má k elektřině přístup.“⁴⁴

V budoucnu počítá hlavní státní výrobce a distributor s rozšířením výroby energie až pětinasobně díky dokončení v současnosti budovaných elektráren. Problémem jsou domácnosti, které k elektrické energii přístup nemají a tak si ji vyrábí sami například pálením dřeva či zbytků zemědělské produkce.⁴⁵ Tento způsob je jak neekologický z důvodu velkého množství zplodin vznikajících při pálení, tak i kvůli devastaci lesnatého porostu v Etiopii.

---

⁴¹ Srov. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000783/>>.

⁴² Srov. *CIA : The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

⁴³ Srov. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000783/>>.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Srov. Tamtéž.

2.5 Obyvatelstvo

Jak již bylo řečeno, počet obyvatel Etiopie je zhruba 85 milionů. Podle států federativní republiky se dělí na mnoho národností z nichž mnohé mají svůj vlastní jazyk. Každý federativní stát má právo na svůj vlastní úřední jazyk, celkový počet používaných jazyků je v celé republice zhruba 83, přičemž tyto jazyky se navíc vyskytují ve více dialektech. Rozmanitost etiopského obyvatelstva byla a je příčinou mnoha problémů, od nenalezení shody v řešení celostátních otázek až po separatistické tendence některých provincií.

2.5.1 Národnostní složení

Internetové stránky agentury CIA uvádějí údaje o obyvatelstvu Etiopie z roku 2007, které představují jedenáct hlavních národnostních skupin. Největší etnickou skupinou je Oromská, k jejíž příslušnosti se hlásí téměř 35% obyvatelstva. Druhá největší národnostní skupina se nazývá Amarská s 27%, na třetím místě je Tigrajská s 6%, na čtvrté místo lze zařadit Sidamskou s 4%. Následují Guragijská, Welaitská, Hadiyjská, Affarská, Gamská a Gedejská, všechny se pohybují okolo 2% obyvatel. Zbývající etnické skupiny jsou zastoupeny ve velmi malém počtu.⁴⁶ Takovýto vysoký počet národností s sebou nutně přináší řadu problémů od nesnášenlivosti mezi jednotlivými příslušníky národností a vyznavači náboženství přes zhoršenou možnost dorozumění mezi jednotlivými obyvateli a na úřadech až po separatistické tendence jednotlivých etnik.

2.5.2 Náboženství

Víra je další hledisko, které rozděluje obyvatele Etiopie. Věřící obyvatele Etiopie lze rozčlenit mezi dvě hlavní monoteistická náboženství, a to islám a křesťanství. Jen malá část obyvatelstva, zejména ta žijící na jihu v tradičních vesničkách, uctívá různé kulty. Zatímco islám je v zemi jednotný – sunnitský, křesťanství je rozdrobeno mezi vícero konfesí.⁴⁷ Také díky sunnitskému islámu (který je liberálnější a tolerantnější formou islámu v porovnání s šíitskou formou) nejsou v zemi známy závažné neshody mezi hlavními náboženstvími.

Největší částí křesťanské obce v Etiopii je tzv. Etiopská ortodoxní církev, která má poměrně komplikovanou organizační strukturu a dá se nazvat místní směsí katolické

---

⁴⁶ Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

⁴⁷ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*, s. 99.

církve, judaismu a místních náboženství. Má velmi striktní pravidla, rozlišuje mezi masem „čistých a nečistých“ zvířat, provádí rituální porážky a dodržuje mnoho půstů. Vyznává také vlastní svátky. Jejich bible také oproti klasické katolické obsahuje některé knihy navíc. Dalším křesťanským náboženstvím je protestantské.⁴⁸

Údaje z roku 2007, kdy se provádělo poslední sčítání etiopského lidu, uvádí procentuální rozdělení populace podle víry. Ortodoxní církve vyznává asi 43,5% věřících, islám necelých 34%, protestantů je v zemi téměř 19%. 2,5% obyvatel se hlásí k tradičním náboženstvím, 0,5% ke katolické víře a posledního 0,5% vyznává víru jinou.⁴⁹

2.5.3 Demografické složení, rozdělení obyvatel podle věku a gramotnost

I v Etiopii platí, že se ženy dožívají vyššího věku. Rodí se více chlapců než dívek, poměr mezi chlapcem a dívkou činí 1,03:1. Při narození ale umírá více chlapců než dívek, takže se toto číslo u dětí ve věku od narození do 14 let (46% populace) srovnává a složení obyvatel v tomto věku podle pohlaví je téměř jedna ku jedné. V populaci 15 až 64 let (51% obyvatel) již vychází 0,96 muže na 1 ženu. Mezi zbývajícím obyvateli nad 65 let (asi 3%) opět převažují ženy – 0,75 muže na 1 ženu. Celkem tedy vychází v průměru 0,97 muže ku 1 ženě. Podle údajů z roku 2010 je průměrný věk Etiopanů necelých 17 let, což je velmi mladá populace. Jedním z důvodů je průměrný roční přírůstek obyvatelstva, který dosahuje 3,2%.⁵⁰ Dalším příčinou je úmrtnost v relativně nízkém věku.

Údaje o gramotnosti pochází z roku 2003, kdy číst a psát umělo v průměru jen 42,7% z celkové populace. Gramotnost u mužů byla přes 50%, u žen naopak jen 35% z důvodu špatné situace ve školství, kdy chlapci jsou posíláni do škol a dívky jsou nuceny pomáhat při domácích pracích či mít zaměstnání. Takováto situace je hlavně v okrajových částech země, které jsou vzdáleny od hlavních center.⁵¹ V těchto oblastech je minimální přístup k elektrické energii, lidé žijí primitivněji než ve větších městech, kde se vyskytují školy. Pomáhají zde neziskové organizace z různých zemí světa v oblastech školství, zdravotnictví, zajišťují základní potraviny, vodu a jiné k životu

---

⁴⁸ Srov. MOJDL, L. *Etiopie : Stručná historie států*. s. 100.

⁴⁹ Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

⁵⁰ Srov. Tamtéž.

⁵¹ Srov. Tamtéž.

nezbytné služby. Více k českým rozvojovým projektům v Etiopii v kapitole 3 Současné projekty České rozvojové agentury v Etiopii.

2.5.4 Populační růst

Populační růst je v Etiopii velkým problémem. Každým rokem přibývá v Etiopii v průměru 2 miliony obyvatel (viz. Tab. 1 – Počet obyvatel Etiopie), a to i přes vysokou dětskou úmrtnost, existenci velkého spektra nemocí na které není očkování, nutnost užívání kontaminované vody a špatné podmínky pro předporodní, porodní a poporodní péči. Více o nemocech v oddílu 2.6.2 Nemoci a dětská úmrtnost. Důvodem populačního růstu mohou být hlavně nefungující povědomí o antikoncepci a příslušnost k náboženství, jež antikoncepci neuznává.

Tab. 1 – Počet obyvatel Etiopie

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel (mil.)	74,661	76,628	78,646	80,713	82,812

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat⁵²

2.6 Zdravotnictví

„Veřejné zdravotnictví v Etiopii je charakterizováno poměry společnými všem nejméně rozvinutým zemím: omezené ekonomické prostředky, nedostatek zdravotnických zařízení, nedostatečná výživa.“⁵³ Posledních několik desetiletí je zřetelná snaha vlády na zlepšení situace ve zdravotnictví. Jsou zakládány nové nemocnice nejen ve městech, ale hlavně na venkově. Již v roce 1964 byla založena lékařská fakulta na univerzitě v Addis Abebě z důvodu výchovy vlastních lékařů. Etiopie se také připojuje do různých zdravotnických projektů především ve spolupráci s WHO (světová zdravotnická organizace), jako je například imunizační program, program pro bezpečnější těhotenství, prevence násilí a zranění či program

⁵² Srov. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=49&pr1.y=1&c=644&s=NGDP_RPCH%2CNGDPDP%2CNGDPDPC%2CPCPI%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP&grp=0&a=>>

⁵³ JIRSAKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. s. 36.

pro bezpečnější krev.⁵⁴ Bude trvat dlouhá desetiletí, než se etiopské zdravotnictví vyrovná moderní medicíně praktikované v západních zemích. Velmi povzbudivá je ale viditelná snaha vlády se o toto zlepšení zasadit. Kvůli velikosti země a nedostatku finančních prostředků tento proces probíhá nejdříve ve větších městech a do odlehlých oblastí se pokročilá lékařská péče dostává velmi pomalu.

2.6.1 Struktura zdravotnictví a jeho úroveň

V čele etiopského zdravotnictví je ministerstvo zdravotnictví, které bylo zřízeno již roku 1948. Ministerstvo buduje nemocnice a zdravotnická střediska po celé zemi, v jejichž čele stojí zdravotnický asistent či ošetřovatel. Zdravotnická péče je poskytována každému, nejchudším lidem zdarma po předložení potvrzení o chudobě.

Velký rozdíl je mezi moderně vybavenými nemocnicemi ve větších městech a venkovskými zdravotnickými středisky, kde je poskytována jen základní zdravotnická péče. Úroveň zdravotnictví je stále špatná v porovnání s rozvinutými zeměmi světa. Značná pozornost se věnuje předporodní a porodní péči o matky a děti, procento úmrtí dětí i matek při porodu se postupně snižuje.⁵⁵

Dostupnost léků stále není dostačující, ale situace se zlepšuje. Podstatná část prodeje léků připadá na antibiotika. Nejvíce lékáren se nachází v hlavním městě a jeho okolí. Vedle státních lékáren zde existují i lékárny soukromé. Kvůli nedostatku lékáren v krajích vzdálenějších od metropole Addis Abeba jsou obyvatelé mnohdy nuceni cestovat za léky na velké vzdálenosti.⁵⁶ Tato situace je řešitelná větší angažovaností státu při vytváření lékáren či povolením prodávat léky i v obyčejných obchodech. To by s sebou přineslo nutnost evidence léků, aby se předešlo jejich zneužívání, ale přineslo by to mnoha tisícům lidí možnost včasné aplikace léků.

2.6.2 Nemoci a dětská úmrtnost

V Etiopii jsou stále běžné nemoci, které se ve vyspělých zemích vyskytují minimálně nebo vůbec díky očkování. Klasickým příkladem je vzteklna, se kterou se již v Česku téměř nesetkáme. Běžnými nemocemi jsou žloutenka typu A a B, tyfus, malárie a průjem způsobený bakteriemi, který se projevuje formou epidemií. Vyskytují

---

⁵⁴ Srov. WHO : *World Health Organization* [online]. 2010 [cit. 2010-10-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.who.int/countries/eth/en/>>.

⁵⁵ Srov. JIRSÁKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. s. 37-39.

⁵⁶ Srov. Tamtéž. s. 39.

se zde také virus HIV, kterým bylo v roce 2007 nakaženo 2,1% populace, tj. asi 980 000 lidí.⁵⁷

Dětská úmrtnost se díky předporodní, porodní a poporodní péči v posledních letech snižuje. Data z roku 2010 informují, že v Etiopii zemře v prvním roce života asi 80 dětí z 1000, což řadí Etiopii na 18. místo na světě v žebříčku zemí s nejvyšší dětskou úmrtností. Pro srovnání Česká republika se nachází na 211. místě s úmrtností 3,79 na 1000 novorozenců. Nejvíce dětí zemře v Angole – přes 180 z 1000.⁵⁸ I přes zlepšující se tendenci zdravotní péče v Etiopii je procento úmrtnosti dětí při porodu značně vysoké. Snižování napomáhá z velké části etiopská vláda, ale také zahraniční rozvojová pomoc společně s projekty mezinárodních organizací.

2.6.3 Problémy v etiopském zdravotnictví

Hlavními problémy ve zdravotnictví jsou obtížná dostupnost mnoha horských oblastí a s tím související nedostačující prevence nemocí. Dále nelze opomenout na nedostatečnou hygienu a kontaminované zdroje vody, zejména v období záplav a dešťů a nedostatečnou výživu obyvatel.

„Jako většina zemí afrického kontinentu má Etiopie velké potíže se získáváním vody, zejména vody nezávadné. Obyvatelstvo se zásobuje vodou z povrchových zdrojů včetně řek, z mělkých, mnohdy silně kontaminovaných studní, z cisteren a nádrží, do nichž se jímá voda v době dešťů nebo se napouští z povrchových zdrojů. Jen v několika městech jsou vodovody, ale ani jejich vodu nelze vždy považovat za nezávadnou, vzhledem k častým poruchám v rozvodu vody a nebezpečí kontaminace.“⁵⁹

Z výše uvedeného tedy vyplývají důvody nemocí vznikajících kvůli bakteriím a parazitům, které voda obsahuje. Kontaktem s kontaminovanou vodou se lze nakazit například salmonelózou, různými typy střevních nákaz či cholerou. Špatné hydrologické podmínky jsou způsobeny klimatem Etiopie. Mimo období dešťů nejsou na mnoha místech žádné zdroje vody, je proto nutné se zásobit v podobě vodních nádrží. V těch se poté bakterie šíří rychle. Nakazit se lze jednoduše- při mytí, koukání a samozřejmě

---

⁵⁷ Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-28]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

⁵⁸ Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html?countryName=Ethiopia&countryCode=et&regionCode=af&rank=18#et>>.

⁵⁹ JIRSÁKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. s. 56.

pití.⁶⁰ To je jeden z důvodů, proč se velká část rozvojové pomoci, která se v Etiopii realizuje, týká vodohospodářství. Hlubí se studny a koryta pro prameny. Více o této problematice v kapitole 3 Současné projekty České rozvojové agentury v Etiopii.

Příčinou nemocí a celkové problémů s podvýživou je především nízká sociální i ekonomická úroveň obyvatel. Jistý vliv na tento problém má i Etiopské ortodoxní náboženství, které předepisuje věřícím velmi přísné a hlavně často držené půsty. Strava obyvatel je stejnorodá, převážně rostlinného původu, protože pro nemajetné obyvatele je maso téměř nedostupné z finančních důvodů. Výživa je nejhorší v období sucha a neúrody, v minulosti nebyly výjimečné dokonce hladomory.⁶¹ Nemoci obyvatel způsobuje z velké části nedostatek vitamínů a minerálních látek. Kvůli nedostatku lékařských zařízení a léků samotných (viz. výše oddíl 2.6.1 Struktura zdravotnictví a jeho úroveň) se choroby neléčí již ve svých počátcích, k lékaři obyvatelé přicházejí až v případě vážných obtíží. Léčba je nákladnější, pacient je déle neschopen práce, což na ekonomiku země působí velmi negativně. Řešení spočívá v prevenci (očkování), lepší výživě a větší dostupnosti lékařské péče.

2.7 Školství

2.7.1 Situace ve školství

V roce 2007 vynaložila Etiopie 5,5% svého hrubého domácího produktu na školství. V porovnání s ostatními zeměmi světa ji to řadí na 44. místo mezi Velkou Británií a Holandsko. Znamená to, že se země snaží své školství vylepšit a dává na něj důraz. Očekávaná školní docházka trvala v roce 2008 u chlapců 9 let a u dívek o rok méně. Jak bylo již uvedeno, gramotnost se v roce 2003 udávala v průměru jen 42,7% z celkové populace. U mužů byla přes 50%, u žen naopak jen 35%.⁶²

Základní školu dokončí v Etiopii jen asi 51 % etiopských chlapců a 41 % dívek. V Etiopii je velký nedostatek škol a chybí i kvalifikovaní učitelé. Osnovy jsou pouze teoretické a kvalita výuky nevalná. Velkým problémem jsou přeplněné třídy a s tím spojený nedostatek učebnic a pomůcek, který situaci jen zhoršuje.⁶³ Z těchto důvodů je

---

⁶⁰ Srov. JIRSÁKOVÁ, A., ŠERÝ, V., VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. s. 56.

⁶¹ Srov. Tamtéž. s. 72.

⁶² Srov. CIA : *The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

⁶³ Srov. *Člověk v tísní : Etiopie* [online]. c2003 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.clovekvtisni.cz/index2.php?id=281>>

další významná část rozvojové pomoci směřována do školství. Stavějí se zde modelové školy, zaučují noví i stávající učitelé a praktikují alternativní metody vyučování. Viz. kapitola 3 Současné projekty České rozvojové agentury v Etiopii.

Přes to, že etiopské děti začínají povinnou školní docházku v pěti letech, negramotnost v zemi je stále velmi vysoká. Je to z důvodu nízké kvality vyučování, nedostatečným školním osnovám a také obecného názoru Etiopanů, že vzdělání není pro jejich budoucí výkonnost důležité. Podle nich se všechny důležité znalosti jedinec naučí při samotném výkonu práce a nemusí kvůli tomu několik let studovat.⁶⁴ Takto smýšlejícím rodiče je téměř nemožné přesvědčit o potenciálu jejich dítěte v případě vystudování střední nebo dokonce vysoké školy. Tento názor rodičů se leckdy posléze přenáší i na potomky, kteří poté ztrácí veškerou motivaci k učení. Situaci lze řešit širokospektrální osvětou důležitosti vzdělání.

2.7.2 Systém etiopského školství

Etiopské školství je rozděleno do tří částí skládajících se ze základní školy, nižší střední školy a vyšší střední školy. Základní stupeň trvá 6 let a je většinou vyučován v místním jazyce, zejména pokud se jedná o oblasti vzdálené od hlavního města. Nižší střední stupeň trvá 4 roky a vyšší střední 2 roky. Průměrný počet studentů ve třídě je 65, což jen zhoršuje podmínky pro vyučování, kdy se musí učitel i žáci často vyrovnat s nedostatkem základních pomůcek a potřeb jako je toaleta či voda.⁶⁵ Pro jednoho učitele je nemožné udržet si stálou pozornost všech žáků ve třídě a efektivně jim vysvětlit učební látku zvláště v případě jejich nízké motivace. Řešením je zvýšit počet učitelů, vytvořit větší množství tříd, ve kterých se bude vyučovat menší počet žáků.

Při tvorbě etiopského systému vysokého školství se vláda inspirovala větším počtem systémů jiných zemí. První univerzita byla založena v Addis Abebě v roce 1950. V současnosti se v zemi nachází celkem 6 univerzit a 20 vysokých škol, z nichž 10 je soukromých a získaly akreditaci od vlády. Ta se snaží otevírat stále nové vysoké školy a univerzity a také zvětšovat a vylepšovat ty stávající, které se nacházejí v různých regionech země a jsou zaměřeny především na výchovu odborníků v oblastech strojírenství, školství a zdravotnictví.⁶⁶

---

⁶⁴ Srov. *Spainexchange : International student resource* [online]. c2010 [cit. 2010-10-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.spainexchange.com/guide/ET-education.htm>>.

⁶⁵ Srov. Tamtéž.

⁶⁶ Srov. *Www.bweduconsult.org* [online]. 6.3.2003 [cit. 2010-10-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.bweduconsult.org/projects/country-education-profiles/ethiopia>>.

3 Současné projekty České rozvojové agentury v Etiopii

Česká rozvojová agentura (ČRA) organizuje zahraniční rozvojovou pomoc České republiky a připravuje a realizuje bilaterální projekty zahraniční rozvojové pomoci. Organizace funguje pod názvem ČRA od roku 2008 a jejím zřizovatelem je ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Hlavními úkoly agentury jsou identifikace námětů bilaterálních projektů, jejich formulace, řízení a realizace. Také vypisuje výběrová řízení na dodavatele, kteří jsou k danému projektu potřeba. Dále koriguje počet pracovníků na daném projektu, v případě potřeby organizuje jejich školení. Podporuje české subjekty, které mají zájem o zapojení do projektů a z těchto projektů vypracovává zprávy. Veškerá tato činnost se řídí zákonem o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí.⁶⁷ Z hlediska této práce je činnost ČRA a její projekty zajímavé z toho důvodu, že se na nich ukazují již výše zaznamenané skutečnosti a problémy v jednotlivých ekonomických a sociálních odvětvích. Činnost České rozvojové agentury a její zaměření na partnerské země byl také jedním z důvodů zvolení tématu této práce.

ČRA působí ve vybraných partnerských zemích v souladu s plány vytvořenými vždy na další rok a také s dlouhodobou koncepcí rozvojové pomoci vypracovanou na léta 2010 – 2017. Podle těchto plánů patří Etiopie mezi tzv. programové země, tj. prioritní země zahraniční rozvojové pomoci České republiky. V současné době jsou naplánovány tři projekty v oblastech sociálního rozvoje, zemědělství a životního prostředí.⁶⁸ Těmto projektům jsou věnovány podkapitoly 3.1 Podpora komunitní rehabilitace postižených dětí a mládeže v oblasti Severního Gondaru, 3.2 Ochrana půdy a vodních zdrojů v Regionu jižních národů, národností a lidu a 3.3 Rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie v Etiopii.

---

⁶⁷ Srov. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/co-delame.htm>>.

⁶⁸ Srov. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/kde-pomahame.htm>>.

3.1 Podpora komunitní rehabilitace postižených dětí a mládeže v oblasti Severního Gondaru

Tento projekt zasahuje do oblasti sociálního rozvoje a realizuje se v provincii Amhara v oblasti Severní Gondar. „Záměrem projektu je podpořit rovné příležitosti postižených dětí a mládeže a umožnit jim zapojit se plně do života svých komunit v souladu s Úmluvou OSN o právech lidí s postižením. Konkrétně si projekt klade za cíl zmírnit dopad postižení na sociální status dětí a mládeže v regionu Severní Gondar, a to zlepšením úrovně jejich zdravotní a sociální rehabilitace. Druhým cílem je zvýšit povědomí o skutečných příčinách postižení ve venkovských komunitách, a zlepšit tak prevenci postižení a diskriminace.“⁶⁹ I postižené děti mají právo na vzdělání a na přijetí do společnosti mezi své vrstevníky. Tento projekt pomáhá tyto děti začleňovat mezi ostatní obyvatele prostřednictvím šíření informací o jejich stavu a jeho příčinách a zabránit tak často provozované diskriminaci způsobené nevědomostí.

Projekt je realizován na období 2009 – 2010 ve spolupráci s Gondarskou univerzitou, kde se do něj studenti oboru fyzioterapie mohou v rámci své školní praxe zapojovat. Komunitní rehabilitace znamená jak práci s postiženými v jejich prostředí, tak i práci s prostředím samotným. Zhotovitelem je Světlo pro svět - Light for the World, o. s. Cílovou skupinou jsou děti od narození do jejich 18 roku, jejich rodiny a organizace zakládané příbuznými těchto dětí. Celkový rozpočet byl pro tento projekt stanoven na částku 3 464 000 Kč rozdělený na poloviny, každý rok byla zaplácena jedna.⁷⁰

3.2 Ochrana půdy a vodních zdrojů v Regionu jižních národů, národnosti a lidu

Projekt Ochrany půdy a vodních zdrojů v Regionu jižních národů, národnosti a lidu je zaměřen na sektor zemědělství a uskuteční se v letech 2010 – 2012. Ještě nebyl zahájen a v současnosti probíhá vývěrové řízení na realizátora projektu. Jak již napovídá název, projekt se uskuteční v Regionu jižních národů, národnosti a lidu. Plánovaný

---

⁶⁹ Czda.cz : Česká rozvojová agentura [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/podpora-komunitni-rehabilitace-postizenyh-deti-a-mladeze-v-oblasti-severniho-gondaru.htm>>.

⁷⁰ Srov. Tamtéž.

rozpočet projektu vychází na 3 200 000 Kč pro rok 2010, 4 200 000 Kč na rok 2011 a roku 2012 bude potřeba 4 200 000 Kč.⁷¹

„Technicky bude projekt zaměřen na spolupráci v oblasti ochrany půdy, zvláště před erozí, ochrany a rozvoje vodních zdrojů a zvýšení úrovně sanitace. Projektové aktivity budou zahrnovat implementaci 2 hlavních skupin opatření, a to protierozních a vodohospodářských. Správná aplikace těchto opatření přispěje ke zvýšení ekologické stability daného území, zlepšení vodohospodářské a hygienické situace a zvýšení potravinové bezpečnosti místních obyvatel.“⁷² Dekontaminace půdy i vody je v celé Etiopii velmi důležitým procesem, umožňuje totiž snížit nemocnost populace, která je často nakažena nemocemi z vody či z potravin vypěstovaných v kontaminované půdě plné parazitů.

Protierozní opatření budou navazovat na již v minulosti realizované projekty. Postup těchto opatření je následující: napřed se zhodnotí aktuální stav půdy v dané oblasti a tím se zjistí nejproblémovější místa náchylné k erozi. Podle výsledků testů se navrhnou opatření na zlepšení situace. Poté následuje koupě semen, výsadba sazenic a aplikace protierozních opatření. Vodohospodářská část projektu bude probíhat následujícím způsobem: zhodnocení možnosti opravy 9 nefunkčních vrtů, z nichž minimálně 3 budou opraveny, dále „rozšíření distribučního systému pitné vody o další distribuční místa a prodloužení vodovodu, zřízení min. 12 záchytných systémů dešťové vody, výstavba min. 12 latrín a umýváren a nákup a distribuce min. 5 000 hygienických souborů (mýdla, kanystry). V průběhu celé tříleté realizace projektu bude kontinuálně probíhat osvětová činnost.“⁷³ Tato část projektu je pro místní obyvatele životně důležitá kvůli výše zmíněným nebezpečím nakažení se různými druhy nemocí z kontaminovaných zdrojů vody.

3.3 Rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie v Etiopii

Projekt zasahuje do oblasti životního prostředí a doba jeho realizace je naplánována na roky 2010 – 2012. Bude jej provádět firma Aquatest, a.s. Plánovaný

---

⁷¹ Srov. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/ochrana-pudy-a-vodnich-zdroju-v-regionu-jiznich-narodu-narodnosti-a-lidu.htm>>.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

rozpočet je na rok 2010 stanoven na 2 248 400 Kč, pro rok 2011 je to částka 2 290 640 Kč a v posledním roce 2012 bude použita částka 2 230 080 Kč.⁷⁴

„Cílem projektu je vyškolení pracovníků Geologické služby Etiopie (GSE) v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie se zaměřením na kompilaci, editaci, prezentaci (s využitím moderních IT technologií a internetu) a praktickou interpretaci map zdrojů podzemních vod a přírodních rizik.“⁷⁵ Díky tomuto školení bude možné přesnější vyměřování dat v terénu a tak i například kvalitnější a rychlejší práce při vrtání studní, územní plánování atd.

Geologické služby Etiopie (GSE) je státní organizace zabývající se mapováním přírodních zdrojů a podávání informací o stavu životního prostředí státním orgánům, což je nepostradatelné při územním plánování těchto institucí na státní i regionální úrovni. GSE prochází strukturálními změnami a rozšiřováním počtu oborů, pro které však nemá dostatečné množství odborníků. Proto je potřeba předat jim tyto odborné znalosti v oblastech editace souboru inženýrsko geologických a hydrogeologických map, jejich kompilace do souboru map, prezentace a interpretace pro praktické použití tak, aby byli nově vyškolení pracovníci schopni tuto práci vykonávat samostatně. Součástí tohoto projektu je i zpracování *Manuálu pro řízení přírodních geodynamických rizik*, který se bude zabývat geologickými riziky, jejich predikcí, monitorováním, založením jejich databáze a návrhu řešení.⁷⁶ Pro Etiopii je důležité správně mapovat přírodní zdroje, a to hlavně vodu, které je v této africké zemi nedostatek. Dále jsou významné ložiska ropy, zemního plynu a vzácných kovů, které by mohly vést ke zlepšení finanční situace státu a tím i vyřešení jeho problémů s nedostatkem financí a zadlužeností.

---

⁷⁴Srov. *Czda.cz* : Česká rozvojová agentura [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/rozvoj-kapacit-v-oblasti-inzenyrske-geologie-a-hydrogeologie-v-etiopii.htm>>.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Srov. Tamtéž.

4 Analýza ekonomické situace Etiopie

V této kapitole je analyzována ekonomická situace Etiopie. První část je soustředěna na mezinárodní organizace a regionální integrační seskupení, které etiopské hospodářství ovlivňují, dále je zde působení **Mezinárodního měnového fondu** a **Světové banky** na ekonomiku rozvojových zemí, diplomatické a hospodářské styky s Českou republikou, popis etiopské ekonomiky a v závěru kapitoly budou uvedeny konkrétní údaje makroekonomických ukazatelů s jejich vysvětlením.

4.1 Členství v mezinárodních organizacích

Etiopie je členem několika mezinárodních organizací v čele s **Organizací spojených národů** (OSN), kam se připojila již v roce 1945. Od té doby země poskytuje své jednotky na mise OSN. V současnosti se v rámci OSN zabývá především ekonomickými a sociálními problémy a také udržením mezinárodního míru a bezpečnosti.⁷⁷ Pod OSN vzniklo velké množství organizací, do některých z nich patří také Etiopie. Z hlediska této práce jsou nejdůležitější UNESCO, UNIDO, UNCTAD, UNHCR, FAO, ILO a WHO.

Snaha Etiopie začlenit se do WTO, tj. **Světové obchodní organizace**, trvá od roku 2003, kdy byla podána přihláška. Od té doby má země statut čekatele, její dokumenty jsou zkoumány stejně jako situace v zemi, a to jak politická, tak i ekonomická.⁷⁸ Rozvojových zemí je mezi členy WTO více než polovina. Jedním z hlavních posláních WTO je pomoci ke spravedlivějšímu rozdělení výhod, které vyplývají ze vzájemného obchodu mezi zeměmi světa.⁷⁹ Proto je pro Etiopii velmi důležité se do této organizace začlenit.

Od roku 1955 je Etiopie členem UNESCO, tj. organizace pod záštitou OSN, které se stará o vzdělávání, vědu a kulturu. UNESCO má pobočku v hlavním městě Etiopie, metropoli Addis Abeba. Spolupráce probíhá především na poli vzdělání a kultury. V současnosti je pod záštitou UNESCO chráněno osm etiopských památek.⁸⁰

---

⁷⁷ Srov. *Permanent Missions to the United Nations* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Permanent Mission of the Federal Democratic Republic of Ethiopia to the United Nations. Dostupné z WWW: <<http://www.un.int/wcm/content/site/ethiopia>>.

⁷⁸ Srov. *WTO* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Accession status: Ethiopia. Dostupné z WWW: <http://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/a1_ethiopia_e.htm>.

⁷⁹ Srov. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*, s. 260.

⁸⁰ Srov. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* [online]. c2010 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <<http://www.unesco.org/new/en/unesco/worldwide/africa/ethiopia/>>.

Další organizací pod OSN je UNIDO, tj. organizace pro průmyslový rozvoj. Tato organizace podporuje rozvoj průmyslu a tím snižování chudoby, rozmach globalizace a zároveň ekologickou udržitelnost přírody. V Etiopii má tato instituce velký záběr působení, snaží se pomoci veškerému etiopskému průmyslu, a to například od založení metrologického centra, přes školení pracovníků, jak snížit ztráty po sklizení plodin až po řešení nouzových situací týkajících se nedostatku potravin. Na všechny tyto projekty UNIDO vynakládá nemalé peněžní částky, které se nepočítají jako součást státního rozpočtu Etiopie.⁸¹ UNIDO je tedy jednou z mezinárodních organizací, které nezištně pomáhají rozvojovým zemím vybudovat vlastní infrastrukturu, postavit se tak na vlastní nohy a nabýt závislé na mezinárodní finanční pomoci a půjčkách.

Český název pro UNCTAD je Konference OSN o obchodu a rozvoji. Jejím cílem je zvýšení míry zapojení rozvojových zemí do světové ekonomiky. Zkoumá a analyzuje ekonomickou situaci rozvojových zemí, organizuje jednání mezi jednotlivými státy a také spoluprací se soukromým sektorem.⁸²

Další organizací fungující pod záštitou OSN, jejímž členem je Etiopie, se nazývá UNHCR. České označení zní Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Jejím hlavním cílem je pomoc bezprizorním jedincům najít nové útočiště, poskytuje základní potraviny a lékařskou péči a dohlíží na respektování základních lidských práv a svobod. V Etiopii to znamená pomoc při zvládnutí velkého množství především somálských, súdánských a eritrejských uprchlíků. Protože zákon brání těmto uprchlíkům pracovat, často je pro ně Etiopie jen mezistupněm, cestují přes ni do dalších zemí. Etiopie zřídila pro tyto utečence na svém území tři tábory a UNHCR v nich dohlíží na hygienické podmínky, stravu a lékařskou pomoc.⁸³ V těchto táborech je UNHCR velkým pomocníkem Etiopie, která by se těžko o tyto uprchlíky zvládla postarat sama bez mezinárodní pomoci.

FAO je tzv. Organizace OSN pro výživu a zemědělství, která vede boj proti chudobě a hladu. Na neutrální půdě této organizace se setkávají rozvinuté a rozvojové země a jako rovnocenní partneři sjednávají dohody a diskutují nad postupy zlepšování situace ve světě. Pomáhá zemím modernizovat a zlepšovat zemědělství, lesnictví

---

⁸¹ Srov. *United Nations Industrial Development Organization : Country Information* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW:

<http://www.unido.org/index.php?ucg_EXT=1&id=4771&cc=ETH&ucg_PATH=aHR0cDovLzE5My4xMzguMTA1LjU5L2RhdGEvZ2VvZG9jLmNmbT9jYz1FVEgmbW9kZT1wcm9qZWNoZw==>.

⁸² Srov. *UNCTAD.ORG* [online]. c2002 [cit. 2010-11-15]. About UNCTAD. Dostupné z WWW: <<http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=1530&lang=1>>.

⁸³ Srov. *UNHCR* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e483986#>>.

a rybařství a tím zajistit dostatečnou výživu pro obyvatelstvo. V Etiopii se organizace soustředí na problematiku zavlažování, pěstování ovoce, pomoci se sběrem mléka na vesnicích, založení obchodní školy pro farmáře či zlepšení systému v zemědělství.⁸⁴

ILO neboli Mezinárodní organizace práce se věnuje zvyšování příležitostí získat slušnou a výnosnou práci pro ženy i muže. Práce musí ctít tyto vlastnosti: volnost, rovnost, bezpečnost a lidskou důstojnost. Dohlíží také na dodržení lidských práv v zaměstnání. Práce je podle ILO klíčem k vymícení chudoby.⁸⁵ Pokud by se organizaci podařilo snížit míru nezaměstnanosti na úroveň západních zemí a zároveň zachovávat výše zmíněné vlastnosti, byla by zaměstnanost pro Etiopii opravdu klíčem k vymícení chudoby. Kdo pracuje, dostává výplatu, za kterou si může dovolit platit bydlení, stravu a ostatní nezbytné potřeby.

Poslední organizací v rámci OSN je WHO, což je zkratka pro Světovou zdravotnickou organizaci zajišťující mezinárodní spolupráci v oblasti zdravotnictví. Jejimi hlavními záměry jsou snižování úmrtnosti a nemocnosti zejména v rozvojových zemích, upozorňování na nemoci plynoucí z ekonomické a sociální situace v daném státě a také zlepšování systémů zdravotnictví.⁸⁶ V etiopském zdravotnictví se organizace zaměřuje především na oblasti testování krve při transfúzích, prevenci, kontrolu a vyhlazení nemocí, humanitární pomoc, HIV/AIDS, dětské nemoci a předporodní a poporodní péči o matku a dítě.⁸⁷

Všechny výše uvedené organizace pomáhají Etiopii v různých oblastech jak s ekonomickým rozvojem, tak i s tím sociálním. Bez nich by zlepšování hospodářské situace Etiopie trvalo mnohem déle nebo by se dokonce v některých oblastech nekonalo vůbec. Země samotná by na některé projekty totiž neměla dostatek prostředků. Proto je v zájmu všech rozvojových zemí připojit se do těchto organizací, ať už poskytují pomoc v podobě rad či finančních prostředků.

---

⁸⁴ Srov. *Countries* [online]. 2010-10-27 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <<http://www.fao.org/countries/55528/en/eth/>>.

⁸⁵ Srov. *International Labour Organization* [online]. c2010 [cit. 2010-11-15]. About the ILO. Dostupné z WWW: <http://www.ilo.org/global/About_the_ILO/lang--en/index.htm>.

⁸⁶ Srov. *OSN Praha* [online]. c2005 [cit. 2010-11-15]. Světová zdravotnická organizace (WHO). Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=119>>.

⁸⁷ Srov. *WHO* [online]. c2010 [cit. 2010-11-15]. Areas of work. Dostupné z WWW: <<http://www.who.int/countries/eth/areas/en/>>.

4.2 Regionální ekonomická integrace Etiopie ve vztahu k jiným africkým státům

Regionální integrace znamená propojení regionů za nějakým předem stanoveným účelem. Pro toto spojení mohou být různé důvody, hospodářské, sociální, kulturní či jiný společný zájem. Ekonomická integrace tedy představuje spojení více států nebo jiných celků z důvodu vyšší ekonomické prosperity. Toto sdružení se většinou týká jen určitého sektoru, ve kterém země sdílí společný zájem.

Výhodou takovýchto seskupení v Africe může být lepší využití zdrojů, snížení nebezpečí politického převratu a s tím možností odchýlení od zvolené hospodářské politiky a výhodnější pozice při obchodování s jiným státem či seskupením. Díky těmto výhodám se tyto země stávají atraktivnější pro zahraniční investory. Členství v regionálním seskupení provázají i problémy. Africké státy mají málo rozvinuté národní trhy s malou obchodní provázaností. Také kvůli poloze mají podobnou výrobní a zemědělskou – exportní skladbu. Vzájemný obchod tedy nezaujímá důležité místo z jejich celkového zahraničního obchodu.⁸⁸ Vzájemná spolupráce některých států Afriky v určité oblasti ekonomiky, politiky či sociální sféry může poskytnout těmto státům větší šanci na zlepšení těchto odvětví.

Mezinárodní ekonomickou integraci (MEI) můžeme rozdělit na několik forem podle provázanosti ekonomik jednotlivých států. Nejnižší formou je *regionalizace*, jež vzniká spontánně bez jakýchkoli předchozích plánů mezi státy, které jsou v této oblasti na sobě ekonomicky závislé. Tato forma je vhodným počátečním stupněm pro další již řízenou integrační spolupráci. Druhým stupněm ekonomické integrace je tzv. *regionální fórum*, což je mezivládní seskupení, jehož hlavním nástrojem jsou nezávislé rozhovory a doporučení mezi jednotlivými členy, jejichž počet bývá vysoký. Třetí formou ekonomické integrace jsou *preferenční a kooperační dohody*, které bývají sjednávány mezi rozvojovými zeměmi. Tyto dohody vedou ke vzájemné spolupráci, ale jen v určité oblasti. Další stupeň integrace se nazývá *zóna volného obchodu*, což je institucionalizovaná forma MEI. Členové mezi sebou odstraňují veškeré překážky bránící volnému vzájemnému obchodu (cla, kvóty), ale obchodní politiku vůči zbytku světa si zachovávají samostatnou. Pátým stupněm mezinárodní integrace je tzv. *celní unie*. Členské státy mají smluvně dohodnuté společné podmínky týkající se obchodu s nečlenskými státy. V rámci unie se zboží pohybuje volně, proclení probíhá jen

---

⁸⁸ Srov. CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika. Regiony a integrace*. s. 221.

na hranici unie. Následujícím stupněm MEI je společný trh, kde jsou zrušeny poslední překážky bránící volnému obchodu. Dochází tak k volnému pohybu služeb, pracovníků a kapitálu. Šestý stupeň ekonomické integrace se nazývá *měnová unie*, která ke společnému trhu přidává také dohody o měnových kurzech svých členů. Poslední formou MEI je *hospodářská unie*, což je společný trh členských států a plně sjednocenou monetární i fiskální politiku států.⁸⁹ Všechny tyto formy mezinárodní ekonomické integrace navazují postupně jedna na druhou od těch nejjednodušších až po ty nejsložitější. Pro postup regionálního seskupení na další stupeň je potřeba velké množství úsilí všech jeho členů, které si žádá dlouhé časové období.

4.2.1 Etiopie a její členství v integračních seskupeních

Etiopie je členem několika regionálních ekonomických integračních seskupení, až na jedno se jedná o seskupení pouze afrických států. Těmi nejvýznamnějšími jsou **COMESA** (Společný trh východní a jižní Afriky), **AU** (Africká unie), **ACP** (Společenství afrických, karibských a tichomořských zemí) a **AEC** (Africké hospodářské společenství).

Cílem Společného trhu východní a jižní Afriky je dosáhnout stálého ekonomického a sociálního rozvoje ve všech devatenácti členských státech zvýšením podílu vzájemné spolupráce a zapojení členů do všech oblastí rozvoje, zejména obchodu, peněžních otázek, dopravy, informačních technologií, průmyslu a energetiky, zemědělství, životního prostředí a přírodních zdrojů. Dlouhodobým cílem této organizace je stát se jednotným hospodářským společenstvím konkurenceschopným v zahraničí s vysokou životní úrovní pro všechny obyvatele.⁹⁰

Africká unie sdružuje všechny africké státy kromě Maroka. Byla založena roku 2002 jako nástupce Organizace africké jednoty. Její sídlo se nachází v etiopském hlavním městě Addis Abeba. Jejím dlouhodobým cílem je do roku 2030 dosáhnout jednotné Afriky s naplněnými ideály spravedlnosti a míru, sjednocené politicky, ekonomicky, sociálně a kulturně. Měla by být schopna plně využít své zdroje a zabezpečit tak pokrok a blahobyt svých občanů využitím všech příležitostí nabízených zahraničními zeměmi. Tohoto cíle plánuje dosáhnout budováním specializovaných pracovišť zodpovědných za vzájemnou integraci zemí, dále sjednocením různých ekonomických seskupení, které v Africe fungují, také má v úmyslu sloužit jako

⁸⁹ Srov. CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje*. s. 63.

⁹⁰ Srov. *About COMESA* [online]. c2010 [cit. 2010-11-16]. Vision and Mission. Dostupné z WWW: <<http://about.comesa.int/lang-en/overview/vision>>.

prostředník mezi Afrikou a zbytkem světa v obchodní sféře a lépe se tak otevřít možným investorům. Organizace má v plánu být hlavním pilířem v udržování míru, bezpečnosti a demokracie na kontinentu a posílit ekonomický, sociální a kulturní rozvoj Afriky.⁹¹ Jedním z nástrojů Africké unie je níže uvedené Africké hospodářské společenství.

ACP je zkratka pro Společenství afrických, karibských a tichomořských zemí, které je pro členské země prostředkem pro zvláštní vztahy s Evropskou unií (EU). Spolupráce se projevovala do roku 2000 v rovinách rozvojové pomoci, obchodu a politiky. V roce 2000 byla však uzavřena tzv. Dohoda z Cotonou, která tyto vztahy ještě rozšířila. Jedná se o finanční pomoc EU, ke které se zavázala do roku 2013 a také o umožnění dovozu většiny komodit z těchto zemí do EU. Tímto chce organizace pomoci svým členům větší zapojení do světové ekonomiky.⁹²

Africké hospodářské společenství bylo založeno roku 1991 v rámci Africké unie na jejím summitu. Jeho úkolem je těsná spolupráce s ostatními organizacemi a sdruženími založenými na africkém kontinentu, které si všechny kladou stejný cíl, a to vzájemnou integraci afrických států. Toto společenství má dosáhnout tohoto úkolu pomocí šesti etap. Tou první je posílení již existujících afrických společenství, dále utužení integrace států v odvětví obchodu, zemědělství, financí, dopravy a komunikací, průmyslu a energetiky. Třetí etapou je vytvoření zóny volného obchodu a celní unie v rámci každého společenství. Čtvrtým krokem má být koordinace a harmonizace celních tarifů všech společenství s výhledem na budoucí založení celní unie na celém kontinentu. Pátou fází je založení Afrického společného trhu. Poslední etapou je upevňování struktury tohoto společného trhu včetně volného pohybu lidí, výrobních faktorů a produkce. Vytvoření jediného domácího trhu, ekonomické a peněžní unie, africké centrální banky, společné měny Afriky a založení afrického parlamentu. Tyto kroky by měly být naplněny v průběhu zhruba 40 let.⁹³ Tento plán ctí posloupnost navazujícího vývoje mezinárodních integračních seskupení, který byl popsán v podkapitole 4.2 Regionální ekonomická integrace Etiopie ve vztahu k jiným africkým státům.

---

⁹¹ Srov. *STRATEGIC PLAN OF THE AFRICAN UNION COMMISSION* [online]. 2004 [cit. 2010-11-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.africa-union.org/root/AU/AboutAU/Vision/Volume1.pdf>>.

⁹² Srov. *About the ACP Group* [online]. c2005 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <http://www.acpsec.org/en/about_us.htm>.

⁹³ Srov. *The African Economic Community* [online]. c2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.panafricanperspective.com/aec.htm>>.

4.2.2 Výhody členství v integračních seskupeních

Pro Etiopii, stejně jako ostatní africké státy, je členství ve výše uvedených společenstvích velmi důležité. Tyto organizace se snaží zejména o konkurenceschopnost výrobků a služeb svých členů na světovém trhu a o celkové zlepšení jejich ekonomické a sociální úrovně. Regionalismus tedy zvyšuje konkurenci v regionu (seskupení), zvyšuje pohyblivost výrobních faktorů a zvětšuje velikost trhů. Zastupování zájmů zemí v rámci těchto společenství místo samostatného jednání každé země zvláště jim dodává větší vážnosti a důležitosti a tím i lepší negociační pozici při obchodování. Jak již bylo uvedeno, členové výše uvedených seskupení mají větší možnosti ve využití zdrojů a také menší nebezpečí politického převratu, což je důležité kritérium pro zahraniční investory.

Nejdůležitější organizací z pohledu Etiopie je **Africká unie** a v rámci ní činnost **Afrického hospodářského společenství**. Naplnění dlouhodobých plánů těchto organizací změní ráz fungování celého kontinentu a přinese prosperitu členským státům a zlepšení životní úrovně všem jejich obyvatelům.

4.3 Úloha Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v hospodářství rozvojových zemí

4.3.1 Mezinárodní měnový fond

Mezinárodní měnový fond (IMF) byl založen v roce 1945 jako specializovaná odborná instituce OSN. Byl vytvořen jako podpora mezinárodního měnového systému, k usnadnění růstu mezinárodního obchodu a podpoře stability směnných kurzů a platebního systému ve světě. Jeho funkce je převážně poradenská, pravidelně s členskými uskutečňuje konzultace. V zemích, kterým IMF poskytuje finanční pomoc, jsou její doporučení přímo napojená a závazná na dávky pomoci. Bez jejich dodržování IMF uvolní méně prostředků nebo dokonce vůbec žádné.⁹⁴

V souvislosti s IMF je třeba uvést problém týkající se jeho pomoci rozvojovým zemím, který se nazývá problém morálního hazardu. Tím, že IMF poskytne finanční pomoc zemi, která má významné finanční problémy, umožní jí tím odložit či vyhnout se úplně nutnosti své dluhy splácet. To může u některých velmi zadlužených zemí vést k neustálému půjčování si a neřešení otázky, zda budou schopni svým závazkům dostát.

⁹⁴ Srov. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*, s. 63.

Věřitelé budou ochotni tyto půjčky nadále poskytovat, protože si budou vědomi možné pomoci IMF při stavu insolvence rozvojových států.⁹⁵ Investoři tedy nebudou o svých investicích rozhodovat na základě optimální kombinace rizika a výnosu, ale jen na základě velikosti zisku, riziko pro ně totiž bude minimální.⁹⁶ Důležitou otázkou zůstává, co udělat s nesplacenými dluhy, které IMF rozvojovým zemím poskytne. Odpovědi se nabízejí různé. Od bezúročné půjčky, přes zmrazení půjčky až po odpuštění celého dluhu. V případě Etiopie byly některé dluhy odpuštěny, což ale překvapivě nevedlo ke zlepšení její ekonomické situace. Země je nyní zadlužená nejvíce za posledních 5 let.⁹⁷

4.3.2 Světová banka

Světová banka je významným mezinárodním finančním orgánem, který byl založen roku 1944. V rámci Světové banky byly vytvořeny speciální instituce, souhrnný název pro všechny tyto orgány zní Skupina Světové banky (WBG). Těmito institucemi jsou Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní asociace pro rozvoj, Mezinárodní finanční korporace, Multilaterální agentura pro investiční záruky a Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů. Cílem WBG je zmírňovat chudobu a napomáhat k ekonomickému a sociálnímu rozvoji v rozvojových zemích. Konkrétně těmto zemím poskytuje úvěry, technickou pomoc a finanční poradenství.⁹⁸

Finanční prostředky pro svou činnost získává WBG prodejem vlastních obligací na mezinárodních kapitálových trzích, investiční činností, členskými poplatky a příspěvky od rozvinutých zemí. O půjčky si žádají samotné státy, které pomoc Světové banky potřebují. Úvěry jsou poskytovány na konkrétní rozvojové projekty, jedná se zejména o projekty týkající se dodávek pitné vody, rozvoje dopravní a energetické infrastruktury, rozvoje zemědělství, zlepšení zdravotnické péče či rozvoje

---

⁹⁵ Srov. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. s. 65.

⁹⁶ Srov. JONÁŠ, J. *Světová ekonomika na přelomu tisíciletí*. s. 186.

⁹⁷ Srov. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=subject&ds=.&br=1&pr1.x=38&pr1.y=16&c=644&s=NGDP_R%2CNGDP_RPCH%2CNGDP%2CNGDPD%2CNGDP_D%2CNGDPRPC%2CNGDPPC%2CNGDPDPC%2CPPPGDP%2CPPPPC%2CPPPSH%2CPPPEX%2CPCPI%2CPCPIPCH%2CPCPIE%2CPCPIEPCH%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXCNL%2CGGXCNL_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP%2CGGXWDG%2CGGXWDG_NGDP%2CNGDP_FY%2CBCA%2CBCA_NGDPD&grp=0&a=#cs24>.

⁹⁸ Srov. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*, s. 66.

vzdělání.⁹⁹ Světová banka tedy patří spolu s OSN mezi mezinárodní organizace, které zasvětily svoji činnost pomoci na celosvětové úrovni.

Skupina Světové banky čelí kritice kvůli poskytování úvěrů insolventním zemím, jejichž předchozí půjčky nejsou splacené. Tím stejně jako Mezinárodní měnový fond přispívá ke zvyšujícím se nerovnostem mezi chudými státy a ostatními zeměmi světa, protože se tyto státy stále více zadlužují a dostávají se tak do dluhové pasti, ze které se nejsou schopny bez mezinárodní pomoci dostat. Kvůli tomu se tyto země stávají čím dál více závislé na globální ekonomice. Jaká je ale nejefektivnější forma mezinárodní pomoci těmto chudým zadluženým zemím? Jak již bylo uvedeno, odpovědi odborníků se různí. V případě Etiopie byla část dluhů smazána a k zlepšení zadluženosti země tento krok nevedl.

V Africe se pomoc WBG soustředí na urychlení hospodářského růstu zemí, podporu míru a rozvoj lidských zdrojů. V současnosti probíhá v Etiopii 36 aktivních projektů financovaných z úvěrů WBG. Nejnovější byl schválen 30.9.2010 a je jím program pro rozvoj zemědělství. Dalšími projekty roku 2010 jsou například projekt pro zvýšení energetických zdrojů v Etiopii, rozvoj bezpečných vodních zdrojů či rozvoj turismu. Některé z projektů jsou financovány jen ze zdrojů WBG a na ostatních se etiopská vláda podílí vlastními zdroji.¹⁰⁰

Pomoc, kterou rozvojovým zemím Světová banka a Mezinárodní měnový fond poskytují, je v některých případech neefektivní, protože je vynakládána zemím, jejichž vlády ji využívají k obohacení sebe sama spíše než k zlepšení situace v zemi.¹⁰¹ Těmto případům by se mělo předcházet kontrolami a poskytováním finančních prostředků na konkrétní projekty, jejichž naplnění se dohlíží snáze než na dodatečné zjišťování, kam byly vydané peníze použity.

V minulosti se rozvojová pomoc skládala převážně z technologické a finanční pomoci, což se v posledních deseti letech začíná měnit. Do popředí se dostává pomoc, která se týká zlepšování základních životních podmínek obyvatel těchto zemí, jako je vzdělání, životní prostředí, zdravotní péče, sociální rozvoj, veřejná správa atd.¹⁰²

---

⁹⁹ Srov. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. s. 67.

¹⁰⁰ Srov. *Projects - Result Page* [online]. c2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <<http://web.worldbank.org/external/projects/main?pagePK=217672&piPK=95916&theSitePK=40941&menuPK=223661&category=regcountries&regioncode=1&countrycode=ET&sortby=BOARDSORTDATE&sortorder=DESC>>.

¹⁰¹ Srov. JENÍČEK, V. *Globalizace světového hospodářství*. s. 136.

¹⁰² Srov. MACHÁČEK, J., *Area-Based Approach in Development Co-operation*. In *Development Co-operation: National Strategy and Its Regional Aspects*, s. 61-63. Přeloženo autorkou.

4.4 Diplomatické a hospodářské kontakty s Českou republikou

4.4.1 Diplomatické kontakty

Oficiální diplomatické kontakty Etiopie a České republiky probíhaly již od vzniku Československé republiky (ČSR) roku 1918. ČSR podporovala Etiopského císaře Haile Selassie I. poté, co byla Itálií provedena anexe Etiopie. Stejně tak i Etiopie vyjadřovala svou podporu Československu v době nacistické okupace. Po 2. světové válce vztahy mezi oběma zeměmi vzkvétaly. Etiopie byla zařazena mezi prioritní země mimoevropské zahraniční politiky ČSR. Roku 1959 byla podepsána Smlouva o přátelství a spolupráci a také Dohoda o kulturní, vědecké a technické spolupráci. Na základě těchto smluv ČSR do Etiopie posílala experty především na průmysl a ke studiu na středních a vysokých školách v ČSR byli přijímáni etiopští studenti. Také bylo do Etiopie posíláno velké množství zbraní a zakládány továrny. Po obratu etiopské vlády k marxistickému režimu v 70. letech se vztahy s tehdejší ČSR ještě zlepšily, styky se rozrostly i o finanční pomoc a často docházelo ke státním návštěvám. Po roce 1989 probíhal v obou zemích podobný proces demokratizace a vzájemné styky ochladly.¹⁰³

Od vstupu České republiky do EU v roce 2004 se Česka týká výše zmíněná Dohoda z Cotonou, která jej zavazuje k rozvojové pomoci členským státům Společenství afrických, karibských a tichomořských zemí. V Etiopii působí Česká rozvojová agentura (ČRA), která funguje jako orgán rozvojové pomoci České republiky v rámci Ministerstva zahraničních věcí. Nově je Etiopie zařazena mezi tzv. programové země, jimž je věnována velká část zahraniční rozvojové pomoci ČR a navazuje tak na dlouhou tradici podpory Etiopie. Díky působení ČRA v Etiopii se snáze otevírá tato země soukromým podnikům i nevládním rozvojovým organizacím (např. Člověk v tísni).¹⁰⁴ Více o aktuálních projektech ČRA v Etiopii viz. kapitola 3 Současné projekty České rozvojové agentury v Etiopii na str. 29.

4.4.2 Hospodářské styky a obchod

Obchodní dohody mezi Etiopií a Českem byly uskutečňovány již od roku 1930. Před 2. světovou válkou byl etiopský trh českými investory vyhledávaný, zejména těmi velkými. Po válce již Česká republika na tuto tradici v tak velké míře nenavázala

¹⁰³ Srov. *Historické kontakty : Velvyslanectví České republiky v Addis Abebě* [online]. [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW:

<http://www.mzv.cz/addisababa/cz/o_zemich_akreditace/etiopie/prehled_dvoustrannych_vztahu/historicke_kontakty/index.html>.

¹⁰⁴ Srov. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura*, c2009, <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie.htm>>.

a bohužel se tak děje doposud. Vzájemné styky probíhají především ve zbrojním průmyslu. Pro hospodářství ČR i Etiopie by mohlo být větší zapojení na etiopský trh výhodou. Potenciálně zde totiž může navázat na mnohaletou tradici v potravinářství, automobilovém průmyslu, zemědělství či strojírenství. Toho mohou využít jak vládní, tak i soukromé subjekty.¹⁰⁵ Další možnosti pro spolupráci českých firem existují v těžebním průmyslu a dopravní infrastruktuře, a to hlavně modernizace a vybudování silniční a železniční sítě. Dále se také mohou české podniky uplatnit ve výstavbě elektráren (tepelných a vodních), chemickém a petrochemickém průmyslu, odpadovém a vodním hospodářství. Prostor na etiopském trhu je i pro české vývozce zboží jako je sklo, bižuterie, domácí potřeby, papír, textilní zboží a potravinové výrobky.¹⁰⁶ České podniky se mohou zapojit do projektů České rozvojové agentury, která pravidelně zveřejňuje veřejné soutěže na spolupráci ve svých projektech probíhajících v programových zemích. Jak již bylo zmíněno, Etiopie je od roku 2010 jednou z nich.

4.5 Popis ekonomické situace Etiopie

Etiopská federativní demokratická republika je jednou z nejhudších zemí světa, jak již bylo uvedeno, patří mezi tzv. nejméně rozvinuté státy. Její ekonomika je založena na zemědělství, které se podílí na hrubém domácím produktu asi 45% a zaměstnává 85% pracujícího obyvatelstva země. Podmínky v zemědělství jsou kvůli častým obdobím sucha a špatnými technikami při obdělávání bídné. Hlavním vývozním artiklem je káva, kterou ale vzhledem k nízkým výkupním cenám zemědělci přestávají pěstovat.¹⁰⁷

Etiopie trpí extrémní chudobou a nedostatkem zdrojů zajišťujících rostoucí ekonomiku. Velkým problémem je i rychlý růst počtu obyvatel, který se za posledních 5 let zvýšil o 10 milionů. Čistá státní zadluženost se oproti roku 2008 téměř zdvojnásobila, což je jedna ze známek toho, že se situace Etiopie do budoucna stává neúnosnou.¹⁰⁸ Hrubý domácí produkt (HDP) Etiopie je rozdělen podle sektorů

---

¹⁰⁵ *Velvyslanectví České republiky v Addis Abebě* [online]. 2008 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/addisababa/cz/o_zemich_akreditace/etiopie/prehled_dvoustrannych_vztahu/obchod_a_ekonomika/index.html>.

¹⁰⁶ Srov. TLAPA, M. Hospodářské a obchodní vztahy České republiky se zeměmi subsaharské Afriky, *Mezinárodní politika*, 2007, roč. 31, č. 5, s. 27.

¹⁰⁷ Srov. *CIA - The World Factbook* [online]. 2010-11-09 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

¹⁰⁸ Srov. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW:

ekonomiky na tři části, a to zemědělství, průmysl a služby. Podíl zemědělství na celkovém hospodářství země činí asi 45% pro rok 2009. Podobně jsou na tom služby s necelými 45% a posledních zhruba 13% zaujímá průmysl.¹⁰⁹ Podrobnější údaje o uvedených ukazatelích lze najít v oddílu 4.6.1 Hrubý domácí produkt.

Ekonomickými a s nimi souvisejícími sociálními problémy jsou postiženy i sektory zdravotnictví a školství. Ve zdravotnictví se jedná především o jeho nízkou úroveň, nejhorší situace je na okrajích země. Velký počet nemocí zapříčiňuje hlavně nedostatečná hygiena a kontaminované zdroje vody. Problémem ve školství je zejména nedostatek škol samotných a s tím související nedostatek kvalifikovaných odborníků, kteří by se zasloužili o zlepšení ekonomické situace.

S nízkou produktivitou v porovnání s počtem obyvatel souvisí i problém nízkých mezd. K tomuto jevu dochází právě z důvodu nízké produktivity, která způsobuje nedostatečný výstup na jednoho pracovníka v porovnání s vyspělými zeměmi. Také nedostačující odborné dovednosti pracovníků společně s nízkou dostupností výkonných strojů způsobují, že lidská pracovní síla je pro podniky v rozvojových zemích méně výnosná a tudíž i méně placená.¹¹⁰

Důležitou součástí etiopské ekonomiky zaujímají zahraniční zdroje, které země dostává zejména díky členství v Mezinárodním měnovém fondu, Světové bance a Africké unii. Velkým problémem je nalezení řešení vysoké zahraniční zadluženosti. Odpuštění dluhu se Etiopie již dočkala a přesto se opět nachází v situaci, kdy je zadlužená. Proto se nabízí otázka, zda neexistuje lepší řešení. Jak již bylo výše uvedeno, zrušení dluhů totiž vede k opakovanému půjčování a neřešení otázky, zda je stát schopen své dluhy splácet. Řešením by mohla být strategie půjčky „jednou a dost“, kdy by se odpustily dluhy zemím se stabilním politickým systémem s tím, že další půjčky již poskytnuty nebudou.¹¹¹

4.6 Makroekonomické ukazatele

Makroekonomické ukazatele vyjadřují ekonomickou situaci daného subjektu konkrétními údaji. Mezi hlavní ukazatele patří hrubý domácí produkt (v přepočtu

---

<[¹⁰⁹ Srov. CIA - *The World Factbook* \[online\]. 2010-11-09 \[cit. 2010-11-17\]. Dostupné z WWW:](http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=49&pr1.y=1&c=644&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPCPIPCH%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP&grp=0&a=>.</p></div><div data-bbox=)

<[>.](https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html)

¹¹⁰ Srov. NORBERG, J. *Globalizace*. s. 130.

¹¹¹ Srov. Tamtéž. s. 119.

na jednoho obyvatele, podíl etiopského HDP na celosvětovém HDP, členění HDP podle odvětví v hospodářství), míra inflace, směnný kurz ETB/USD, zahraniční zadluženost a platební bilance. Také jsou zde zařazeny celkové příjmy a výdaje státu, které vypovídají o jeho celkovém hospodaření.

4.6.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) představuje celkovou hodnotu statků a služeb vytvořených za určité období na určitém území (státu). Etiopský HDP se v posledních pěti letech téměř ztrojnásobil, což ukazuje na rostoucí tendenci vytvořených statků a služeb, viz. Tab. 2. HDP na jednoho obyvatele se zvýšilo více než dvojnásobně, ale stále nevzrostlo dostatečně na to, aby již země nepatřila mezi nejchudší státy světa. Podíl HDP Etiopie na celosvětovém HDP se také postupně zvyšuje. Tyto tři ukazatele značí o postupném zlepšování ekonomické situace v Etiopii.

Tab. 2 – Hrubý domácí produkt Etiopie za posledních 5 let

Ukazatel / rok	2005	2006	2007	2008	2009
HDP v tržních cenách (mil. USD)	12,307	15,165	19,553	26,675	32,319
HDP na 1 obyvatele (USD)	164,833	197,898	248,617	330,492	390,272
Podíl na celosvětovém HDP (%)	0,084	0,089	0,095	0,102	0,113

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat¹¹²

Jak již bylo uvedeno, hrubý domácí produkt Etiopie lze rozdělit na tři sektory, a to zemědělství, průmysl a služby. Jejich konkrétní podíl na HDP z roku 2009 vyjadřuje Tabulka 3. Tato tabulka ukazuje rozdělení etiopského hospodářství, ve kterém příliš důležitou pozici zaujímá zemědělství, zatímco průmysl není téměř rozvinutý a poměr služeb a zemědělství je téměř 1:1.

Tab. 3 – Rozdělení HDP podle odvětví v r. 2009

Odvětví	Procenta
Zemědělství	43,50%
Průmysl	13,40%
Služby	43,10%

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat¹¹³

¹¹² Srov. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=49&pr1.y=1&c=644&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPCPIPCH%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP&grp=0&a=>>

4.6.2 Míra inflace

Míra inflace je ukazatel, který zachycuje skutečné tempo růstu cenové hladiny v ekonomice daného státu, jinak řečeno také snížení kupní síly peněz. Příčinou inflace je změna poměru mezi penězi v oběhu a objemem statků a služeb, za které se penězi platí. V případě zvýšení množství peněžních prostředků v oběhu si lidé mohou koupit statků více a hodnota peněz se tak snižuje. To se samozřejmě projeví na cenách těchto statků a posléze i na rentách – platech i důchodech.

Tabulka č. 4 zobrazuje míru inflace v Etiopii od r. 2005 do r. 2009. V průběhu těchto let se v Etiopii inflace zvýšila o 30%, což je znakem špatného hospodaření státu.

Tab. 4 – Míra inflace Etiopie

Ukazatel/ Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Míra inflace (%)	6,842	12,255	15,838	25,316	36,399

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat¹¹⁴

4.6.3 Směnný kurz

Pro účely této práce postačí průměrný směnný kurz etiopského birru (ETB) k americkému dolaru (USD). Tyto údaje vyjadřují, kolik ETB je možné nakoupit za jeden USD. Zvyšující se hodnoty tohoto kurzu (viz. Tab. 5) znamenají buď rostoucí kurz amerického dolaru, nebo snižující se kurz etiopského birru.

Tab. 5 – Směnný kurz

Ukazatel/ Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Směnný kurz (ETB/ 1 USD)	8,650	8,680	8,790	9,240	10,420

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat¹¹⁵

4.6.4 Zahraniční zadluženost

Dalším důležitým makroekonomickým ukazatelem je zahraniční zadluženost, která znázorňuje celkovou hodnotu čerpaných a nesplacených půjček za určité období,

¹¹³ Srov. CIA - The World Factbook [online]. 2010-11-09 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.

¹¹⁴ Srov. Report for Selected Countries and Subjects [online]. October 2010 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=49&pr1.y=1&c=644&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPCPIPCH%2CCLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGX_WDN%2CGGXWDN_NGDP&grp=0&a=>>.

¹¹⁵ Srov. The Ethiopia Macroeconomic Handbook 2010 [online]. Addis Ababa, 2010 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.accesscapitalsc.com/downloads/The-Ethiopia-Macroeconomic-Handbook-2010.pdf>>.

do kterých nejsou započteny majetkové investice. V tabulce 6 je uvedena čistá zahraniční zadluženost v procentech z HDP.

Tab. 6 – Čistá zahraniční zadluženost

Ukazatel/ Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Čistá zahraniční zadluženost (% z HDP)	70,764	57,095	30,313	28,048	28,102

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat¹¹⁶

Čistou zahraniční zadluženost je možné vypočítat odečtením všech pohledávek, které daný stát má v zahraničí, od hrubé zahraniční zadluženosti. Z tabulky 6 je možné vyčíst postupné snižování zahraniční zadluženosti Etiopie, což znamená, že země stále více spoléhá na své vlastní zdroje, což je správná cesta při zlepšování její ekonomické situace a zvyšování životní úrovně. Etiopie získává půjčky především přímo od World Bank Group, neboli Skupiny Světové banky nebo od její organizace IDA (Mezinárodní asociace pro rozvoj).¹¹⁷

4.6.5 Platební bilance

Systematický výkaz, ve kterém jsou uvedeny veškeré ekonomické transakce daného státu se zahraničím, se nazývá platební bilance. Skládá se ze tří částí: běžný účet, kapitálový účet a finanční účet. Do těchto částí patří různá salda a bilance. V této práci jsou do platební bilance zařazeny pouze některé části výkazu, a to vývoz zboží a služeb, dovoz zboží a služeb a obchodní bilance.

Tab. 7 – Platební bilance

Ukazatel/ rok	1998	2007	2008
Vývoz zboží a služeb (mil. USD)	1,037	2,489	3,060
Dovoz zboží a služeb (mil. USD)	1,553	6,268	8,282
Obchodní bilance (mil. USD)	- 4,000	- 871	- 1,491

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat¹¹⁸

¹¹⁶ Srov. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=49&pr1.y=1&c=644&s=NGDP_RPCH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPCPIPCH%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP&grp=0&a=>>

¹¹⁷ Srov. *Ethiopia at a glance* [online]. 2009-09-12 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW:

<http://devdata.worldbank.org/AAG/eth_aag.pdf>.

¹¹⁸ Srov. *Worldbank.org* [online]. 12.9.2009 [cit. 2010-11-19]. Ethiopia at a glance. Dostupné z WWW:

<http://devdata.worldbank.org/AAG/eth_aag.pdf>.

Jak dovoz, tak i vývoz zaznamenává v Etiopii růst, což pozitivně vyjadřuje rozvoj zahraničního obchodu, příliv investorů a tím i zlepšení celkové ekonomické situace v zemi. Obchodní bilance zobrazuje rozdíl mezi dovozem a vývozem zboží. Etiopie má zápornou obchodní bilanci, což znamená, že dovoz do země převyšuje její vývoz.

4.6.6 Celkové příjmy a výdaje Etiopie

Příjmy do státního rozpočtu Etiopie můžeme rozdělit na daňové a nedaňové. Mezi ty daňové patří například daně, cla a další poplatky. Do nedaňových lze zařadit dotace, dary či prodej statků, které stát vlastní.

Tab. 8 – Příjmy a výdaje Etiopie

Ukazatel/ rok	2005	2006	2007	2008	2009
Příjmy (mld. ETB)	20.147	24.251	29.381	39.705	54.627
Příjmy (% HDP)	18.922	18.422	17.083	15.971	16.253
Výdaje (mld. ETB)	24.572	29.276	35.563	46.915	57.774
Výdaje (% HDP)	23.078	22.239	20.677	18.871	17.189

Zdroj: Vypracováno autorkou, zdroj dat¹¹⁹

Za posledních 5 let se příjmy do etiopské pokladny zvýšily více než dvojnásobně, ale zvýšily se i výdaje. Až v roce 2009 se začaly příjmy přibližovat výdajům, stále však zhruba 3 mld. ETB do jejich rovnosti chybělo. Procentní vyjádření příjmů a výdajů pomocí HDP ukazuje postupné snižování. Rozpočet Etiopie je tedy schodkový, což je možné řešit zvýšením daní, snížením výdajů či vydáním a prodejem cenných papírů.

¹¹⁹ Srov. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=49&pr1.y=1&c=644&s=NGDP_RPCH%2CNGDPDP%2CNGDPDPC%2CPCIPCH%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP&grp=0&a=>>

5 Návrhy na zlepšení situace a trendy budoucího vývoje

5.1 Návrhy na zlepšení situace v Etiopii

Z předchozích kapitol můžeme vyvodit, že ekonomická situace Etiopie není optimální a tento chudý stát musí pokračovat v již započatých projektech, vytvářet další a zapojovat se do mezinárodních organizací za účelem zlepšení hospodářské situace. Ekonomické problémy Etiopie souvisí velmi úzce s těmi sociálními, některé problémy je možné zařadit do obou skupin, například nezaměstnanost, špatnou situaci ve zdravotnictví a školství atd.

Jedním z hlavních problémů v Etiopii je vysoký podíl zemědělství na hospodářství státu a velký počet zaměstnanců, kteří v zemědělství pracují. Tento problém je možné řešit vládní podporou průmyslu a služeb a tím i zvyšování počtu pracovních míst v těchto sektorech. S tím souvisí i zvyšování počtu škol v zemi, a to jak základních, tak i středních a vysokých. Pro rozvoj průmyslu a služeb jsou odborně školení pracovníci nezbytní. Růstu průmyslu a služeb by pomohlo i zkvalitnění infrastruktury, hlavně doprava je ve špatném stavu, asfaltových silnic je velký nedostatek a železniční trať vede v zemi jediná. Se zvýšením počtu silnic a železničních tratí by přibýlo možností na přepravu cestujících i zboží, které by se tak dostalo na trh rychleji.

Významným problémem je populační růst, kvůli kterému země musí vynakládat na zdravotnictví, školství, potraviny a další nezbytné služby čím dál tím více finančních prostředků. Země by proto měla přijmout opatření, jako je například osvěta v oblasti antikoncepce a plánovaného rodičovství či v krajním případě daňové či jiné finanční zvýhodnění rodin s méně dětmi. Populační růst by nebyl problémem, pokud by byl doprovázen také adekvátně se zvyšující produktivitou země.

Jako ekonomický problém se jeví i stav zdravotnictví, které stále není na vysoké úrovni, zvláště pak špatná situace je na okrajích země. Kvůli nedostatečné hygieně a kontaminovaným zdrojům vody je šíření nemocí nevyhnutelné. S ním přicházejí samozřejmě další výdaje na léčení. Tyto prostředky je možné ušetřit jednak preventivními opatřeními jako je očkování a většími nároky hygieny a dále vybudováním kvalitních zdrojů vody. S tím Etiopii pomáhají různé humanitární rozvojové organizace, a to jak ty soukromé, tak i oficiální rozvojová pomoc jednotlivých zemí světa (např. Česká rozvojová agentura a Člověk v tísni).

Transformující se ekonomiky států (tzv. asijských tygrů), které v minulosti byly řazeny mezi rozvojové země, mají několik společných znaků, díky kterým se jejich ekonomická situace zlepšila a jejichž aplikace by mohla přinést rozkvět etiopského státu. Prvním z nich je důraz na vzdělání, bez odborníků totiž není možné stávající situaci zlepšit. Druhým znakem je vysoká míra národních úspor. Tím, že vlády zavedly daňová a dovozní opatření se zvýšila úroveň soukromých úspor a vznikly tak dostatečné kapitálové rezervy, které mohly být následně použity jako investice do domácího průmyslu. Třetím faktorem je silný politický rámec, kdy dochází k výrazné podpoře místních podnikatelů (vývozními dotacemi, cly či různými granty) tak, aby byli na světovém trhu konkurenceschopní. Čtvrtým rysem je orientace na vývoz, který vláda podporovala udržováním nízké hodnoty měny, což také omezilo dovoz do země a tím zvýhodnilo místní společnosti.¹²⁰

Zapojením se do četných mezinárodních organizací a seskupení jak afrických, tak i celosvětových, získává Etiopie peněžní i nepeněžní pomoc. Nejvýznamnější finanční pomoc čerpá od skupiny Světové banky a Mezinárodního měnového fondu formou půjček. Nefinanční pomoci se Etiopii dostává ze strany regionálních integračních seskupení, kterých je členem. Tyto seskupení se snaží řešit špatnou ekonomickou situaci svých členů různými plány do budoucnosti, například vznik měnové unie v Africe, vytvoření jednotného trhu v rámci celého kontinentu a zvolení afrického parlamentu.

5.2 Budoucí vývoj Etiopie

Z údajů obsažených v podkapitole 4.6 Makroekonomické ukazatele je možné vydedukovat, jak se bude ekonomická situace Etiopie v dalších letech vyvíjet. Také Mezinárodní měnový fond odhaduje pohyb těchto ukazatelů pro příští rok a vychází při tom samozřejmě z trendů minulých několika let.

Hrubý domácí produkt (HDP) se každým rokem zvyšuje, lze tedy očekávat stejný trend i v dalších letech. Zvyšování HDP znamená růst hospodářské produkce státu. Lze si všimnout rostoucí míry inflace, která ve svém růstu bude v příštích obdobích zřejmě pokračovat, pokud etiopská vláda nepodnikne protiopatření. Směnný kurz etiopského birru má klesající tendenci a dá se očekávat pokračování v tomto trendu. Znamená to výhodu pro dovozce na etiopský trh, kteří dostanou za jeden

---

¹²⁰ Srov. KENNEDY, P. *Svět v jednadvacátém století*. s. 208.

americký dolar více birrů a naopak problémy pro vývozce, kterým mohou kvůli kursovým ztrátám vzniknout dodatečné náklady.

Zadluženost Etiopie v zahraničí klesá, což značí správná vládní opatření a tento vývoj bude zřejmě pokračovat. Dovoz i vývoz Etiopie roste, což znamená, že se zvyšuje její podíl na celosvětovém trhu. Obchodní bilance značí rozdíl mezi dovozem a vývozem zboží. Etiopie má zápornou obchodní bilanci, což značí převyšující dovoz do země nad vývozem. Z vývoje situace v minulých letech se dá předpokládat další růst importu i exportu a pokračování záporné obchodní bilance. I přes stále se zvyšující položku celkových výdajů státu se dá při předpokladu podobného vývoje příjmů a výdajů očekávat do pěti let jejich srovnání a státní rozpočet tedy bude vyrovnaný. V tom případě bude Etiopie moci efektivněji splácet své dluhy a rozvíjet úroveň produkce zboží, služeb a tak i životní úroveň obyvatelstva.

Budoucnost Etiopie také významně ovlivní členství v Africké unii, jež má velkolepé plány týkající se integrace afrických států. Jak již bylo zmíněno, počítá v průběhu následujících 40 let s vytvořením zóny volného obchodu a celní unie, také s volným pohybem lidí, výrobních faktorů a produkce. Jedním z plánů Africké unie je také vytvoření jediného domácího trhu, ekonomické a peněžní unie, africké centrální banky, společné měny Afriky a založení afrického parlamentu. Realizace těchto plánů by měla všem jeho členům zajistit větší prosperitu a zlepšení ekonomické i sociální situace.

Vyhledky na zlepšení ekonomické situace v Etiopii jsou poměrně optimistické a země by se tak časem již neměla řadit do kategorie nejchudších států světa. Nelze však předvídat, kdy se tak stane, a to z důvodu existence mnoha faktorů, které není možné předvídat, například výsledky příštích voleb v Etiopii, nabídka a poptávka na světovém trhu atd.

Závěr

Tato práce popisuje ekonomické a sociální problémy v Etiopii a současné projekty České rozvojové agentury, které v této zemi probíhají. Etiopie má jako jedna z nejhudších zemí světa velké množství problémů, jež se její vláda s menšími či většími úspěchy snaží řešit. Problémy v hospodářství velmi úzce souvisí se špatnou sociální situací v zemi a vzájemně ze sebe vycházejí.

Hospodářství Etiopie je založeno převážně na zemědělství, ve kterém je zaměstnáno až 85% pracujícího obyvatelstva a jeho podíl na hrubém domácím produktu (HDP) státu je zhruba 44%. Průmysl se na HDP podílí z 13% a zbylých takřka 43% HDP zaujímají služby (viz. Tab. 3 – Rozdělení HDP podle odvětví v r. 2009 na str. 44).

Sociální problémy jsou v zemi propojeny s těmi ekonomickými a nalézt jejich řešení není jednoduché. Nízkou úroveň lékařské péče ve zdravotnictví lze řešit zvýšením počtu vysokých škol a tím i lékařů, větším počtem finančních prostředků (získaných například prozkoumáním potenciálních nových nalezišť ropy a její následnou těžbou), díky kterým by se lékařská zařízení modernizovala. Stejnou radu lze uplatnit i na problémy nedostatečné hygieny a kontaminovaných zdrojů vody. Čistou vodu je možné získávat budováním nových studen, vodovodních sítí a čističek, k čemuž zatím v etiopském rozpočtu chybí finance. V současnosti se situace nedostatečného vodohospodářství mírně zlepšuje převážně díky zahraniční rozvojové pomoci (viz. kapitola 3 Současné projekty České rozvojové agentury v Etiopii).

Špatným stavem školství by se měla etiopská vláda zabývat, neboť nedostatek kvalifikovaných pracovníků se odráží téměř ve všech odvětvích, nejen ve zdravotnictví. Měly by být vytvořeny nové učební osnovy a otevírány nové školy, díky nimž by ubylo žáků v těch stávajících a učení by bylo efektivnější. Také by měla vláda uvolnit prostředky na osvětu nezbytnosti vzdělání, které někteří obyvatelé žijící převážně v okrajových částech země považují za zbytečné.

Situace v zemědělství je velmi špatná z důvodu zaostalého obdělávání a rozšiřování pouští a z toho vyplývající zhoršující se kvality půdy. Kvůli ručnímu obdělávání je produkce plodin velmi nízká a malý poměr vypěstovaných rostlin zbývá na export do jiných zemí. Velkým problémem jsou nízké výkupní ceny plodin a tím způsobená nízká motivace zemědělců pěstovat. Jako optimální řešení se jeví postupná modernizace a mechanizace a tím i zvýšení produkce.

Průmysl je nejméně zastoupené odvětví v zemi z důvodu chybějící tradice většiny odvětví a nedostatku kvalifikovaných pracovníků, což lze vyřešit již výše doporučeným zvýšením počtu škol a vyučovaných oborů. Malý rozptyl průmyslových odvětví nemusí být problémem v případě, že již zavedené oblasti průmyslu budou mít v zemi natolik velké zastoupení, že budou moci část produkce exportovat do dalších zemí.

V odvětví služeb jsou velmi málo zastoupeny některé oblasti (např. kadeřnictví, pohostinské služby, úklidové služby atd.). Nejvíce zastoupený je turismus, který však v zemi nemá příliš dobré podmínky. Stravovacích a ubytovacích zařízení je velmi málo, silniční síť je nedostatečná a elektrická energie není zavedena ve všech oblastech. Pro zvýšení počtu turistů v zemi je potřeba tyto služby budovat a rozšiřovat. Také je možné po vzoru jiných států vytvořit reklamní kampaň propagující etiopskou přírodu.

Infrastruktura je v Etiopii na nízké úrovni, silniční síť nedostatečná, železnice téměř žádné, o většinu námořní dopravy stát přišel po osamostatnění jeho někdejší provincie Eritrea a většina letišť má hliněný povrch. Je velmi důležité do dopravy investovat, a to jak prostředky ze státního rozpočtu, tak i od soukromých investorů.

Nemalý podíl etiopské ekonomiky zaujímají zahraniční zdroje, kterých se zemi dostává díky členství v organizacích - Mezinárodním měnovém fondu, Světové bance a Africké unii, jež nejhudším zemím poskytují půjčky. Tím ale nezmenšují vysokou zahraniční zadluženost těchto zemí. Zrušení dluhů vede k opakovanému půjčování a neřešení otázky, zda bude stát schopen své dluhy splácet. Východiskem by mohla být strategie půjčky „jednou a dost“, kdy by se odpustily dluhy zemím se stabilním politickým systémem s tím, že další půjčky již poskytnuty nebudou.

V budoucnu lze s ohledem na vývoj minulých let očekávat postupné zvyšování HDP, což značí růst hospodářské produkce státu. Dále je také pravděpodobné postupné zmenšování zahraničního dluhu, a to do 15 let s předpokladem opětovného nastartování zmenšování dluhů, které se v roce 2009 zastavilo. V následujících 40-ti letech plánuje Africká unie zavedení pátého stupně mezinárodní ekonomické integrace – celní unie, což by pro Etiopii i ostatní africké státy znamenalo vzájemnou podporu při zahraniční a bezpečnostní politice států, volný pohyb lidí, výrobních faktorů a produkce, díky čemuž by bylo vzájemné obchodování mezi státy jednodušší a celková hospodářská situace kontinentu by se zlepšila. Vyhledky na zlepšení ekonomické situace v Etiopii jsou poměrně optimistické a země by se tak časem již neměla řadit do kategorie nejhudších států světa.

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Hana Kráčmarová
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Ekonomické problémy Etiopie
Název práce v anglickém jazyce:	The Economic Problems of Ethiopia
Vedoucí práce:	Ing. Eva Jílková, Ph.D.
Počet stran:	55
Počet příloh:	0
Rok obhajoby:	2011
Klíčová slova v českém jazyce:	Etiopie, ekonomické problémy, sociální problémy, Česká rozvojová agentura, ekonomický vývoj, makroekonomický ukazatel
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Ethiopia, economic problems, social problems, Czech Development Agency, economical development, macroeconomic index

Cílem této bakalářské práce je popsat ekonomické a sociální problémy Etiopie a zmapovat aktuálně probíhající projekty České rozvojové agentury v Etiopii. Ze zjištěných informací pak nastínit možné trendy budoucího vývoje.

Předmětem zkoumání je Etiopie jako jedna z nejchudších zemí světa, její ekonomické a sociální problémy. Metody použité při tomto zkoumání budou zejména deskripce, analýza, syntéza a dedukce. V této práci chci dosáhnout především zmapování ještě ne zcela probádaného tématu. Práce většího rozsahu na toto téma totiž aktuálně chybí. Tato práce může být využita k dalšímu rozšíření v jiné vědecké práci.

The aim of this bachelor thesis is to describe economic and social problems of Ethiopia and to chart actual projects of Czech Development Agency in Ethiopia. From the collected information then outline possible trends of future development.

The subject of examination is Ethiopia as one of the poorest countries in the world and its economic and social problems. Methods used in this thesis are mainly description, analysis, synthesis and deduction. In this paper I want to achieve a particular charting of not yet completely explored topic. Major thesis on issue is currently missing. This thesis may be used for further expansion in other scientific work.

Literatura a prameny

1. CIHELKOVÁ, E. KUNEŠOVÁ, H., a kol. *Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, ISBN 80-7179-455-4.
2. CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-155-0.
3. CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika. Regiony a integrace*. Grada Publishing, Praha 2002. ISBN 80-247-0193-6.
4. JENÍČEK, V. *Globalizace světového hospodářství*. Praha: C.H.Beck, 2002. ISBN 80-7179-787-1.
5. JIRSÁKOVÁ, A.; ŠERÝ, V.; VOTRUBEC, C. *Lékařskogeografické problémy Etiopie*. Vyd. 1. Praha : Academia, 1991. 104 s. ISBN 80-200-0410-6.
6. JONÁŠ, J. *Světová ekonomika např. tisíciletí*. Praha: Management Press, 2000. ISBN 80-7261-016-3
7. KENNEDY, P. M., 1945-. *Svět 21. století..* Praha : NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1996. 441 s.
8. LACINA, K. *Nejnovější dějiny Afriky*. Vyd. 1. Praha : Svoboda, 1987. 820 s.
9. MACHÁČEK, J. Area-Based Approach in Development Co-operation. In KADERÁBKOVÁ, J. (ed.). *Development Co-operation: National Strategy and Its Regional Aspects*. Praha: Oeconomica, 2003. 79 s. ISBN 80-245-0493-6. s. 61-63.
10. MOJDL, L. *Etiopie* . Vyd. 1. Praha : Libri, 2005. 132 s. ISBN 80-7277-221-X.
11. NORBERG, J. *Globalizace*. [Překlad T. Urbanová]. 1. vyd. Praha : Alfa ; Liberální institut, 2006. 203 s. ISBN 80-86851-32-X.
12. TLAPA, M. Hospodářské a obchodní vztahy České republiky se zeměmi subsaharské Afriky. *Mezinárodní politika*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. ISSN 0543-7962. 2007, roč. 31, č. 5, s. 24-27.
13. ZÁHOŘÍK, J. Hrozí nová válka mezi Etiopií a Eritreou?. *Mezinárodní politika*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. ISSN 0543-7962. 2008, roč. 32, č. 10, s. 29-32.

Seznam internetových zdrojů:

1. *About COMESA* [online]. c2010 [cit. 2010-11-16]. Vision and Mission. Dostupné z WWW: <<http://about.comesa.int/lang-en/overview/vision>>.
2. *About the ACP Group* [online]. c2005 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <http://www.acpsec.org/en/about_us.htm>.
3. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000783/>>.
4. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2010 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/etiopie-zakladni-informace-oterritoriu/1/1000783/#sec9>>.
5. *CIA : The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2089rank.html?countryName=Ethiopia&countryCode=et&regionCode=af&rank=4#et>>.

6. *CIA : The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-10-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2091rank.html?countryName=Ethiopia&countryCode=et&regionCode=af&rank=18#et>>.
7. *CIA : The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2147rank.html?countryName=Ethiopia&countryCode=et&regionCode=af&rank=27#et>>.
8. *CIA : The World Factbook* [online]. 2010-09-16 [cit. 2010-09-29]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/et.html>>.
9. *Countries* [online]. 2010-10-27 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <<http://www.fao.org/countries/55528/en/eth/>>.
10. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/co-delame.htm>>.
11. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura*, c2009, <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie.htm>>.
12. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/kde-pomahame.htm>>.
13. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/ochrana-pudy-a-vodnich-zdroju-v-regionu-jiznich-narodu-narodnosti-a-lidu.htm>>.
14. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/podpora-komunitni-rehabilitace-postizenych-deti-a-mladeze-v-oblasti-severniho-gondaru.htm>>.
15. *Czda.cz : Česká rozvojová agentura* [online]. c2009 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie/rozvoj-kapacit-v-oblasti-inzenyrske-geologie-a-hydrogeologie-v-etiopii.htm>>.
16. *Člověk v tísni : Etiopie* [online]. c2003 [cit. 2010-10-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=281>>
17. *Ethiopia at a glance* [online]. 2009-09-12 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW: <http://devdata.worldbank.org/AAG/eth_aag.pdf>.
18. *Exchange Rates UK* [online]. 2010 [cit. 2010-10-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.exchangerates.org.uk/Ethiopian-Birr-ETB-currency-table.html>>.
19. *Historické kontakty : Velvyslanectví České republiky v Addis Abebě* [online]. [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/addisababa/cz/o_zemich_akreditace/etiopie/prehled_dvoustrannych_vz_tahu/historicke_kontakty/index.html>.
20. *International Labour Organization* [online]. c2010 [cit. 2010-11-15]. About the ILO. Dostupné z WWW: <http://www.ilo.org/global/About_the_ILO/lang--en/index.htm>.
21. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2010-09-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/etiopie/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html>.
22. *OSN Praha* [online]. c2005 [cit. 2010-11-15]. Světová zdravotnická organizace (WHO). Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=119>>.
23. *Permanent Missions to the United Nations* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Permanent Mission of the Federal Democratic Republic of Ethiopia to the United Nations. Dostupné z WWW: <<http://www.un.int/wcm/content/site/ethiopia>>.
24. *Projects - Result Page* [online]. c2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <<http://web.worldbank.org/external/projects/main?pagePK=217672&piPK=95916&theSitePK=40941&menuPK=223661&category=regcountries&regioncode=1&countrycode=ET&ortby=BOARDSORTDATE&sortorder=DESC>>.
25. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=49&pr1.y=1&c=644&s=NGDP_RP>

- CH%2CNGDPD%2CNGDPDPC%2CPCPIPCH%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP&grp=0&a=>.
26. *Report for Selected Countries and Subjects* [online]. October 2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2010/02/weodata/weorept.aspx?sy=2005&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=subject&ds=.&br=1&pr1.x=38&pr1.y=16&c=644&s=NGDP_R%2CNGDP_RPCH%2CNGDP%2CNGDPD%2CNGDP_D%2CNGDPRPC%2CNGDPPC%2CNGDPDPC%2CPPPGDP%2CPPPPC%2CPPPSH%2CPPPEX%2CPCPI%2CPCPIPH%2CPCPIE%2CPCPIEPCH%2CLP%2CGGR%2CGGR_NGDP%2CGGX%2CGGX_NGDP%2CGGXCNL%2CGGXCNL_NGDP%2CGGXWDN%2CGGXWDN_NGDP%2CGGXWDG%2CGGXWDG_NGDP%2CNGDP_FY%2CBCA%2CBCA_NGDPD&grp=0&a=#cs24>.
  27. *Spainexchange : International student resource* [online]. c2010 [cit. 2010-10-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.spainexchange.com/guide/ET-education.htm>>.
  28. *STRATEGIC PLAN OF THE AFRICAN UNION COMMISSION* [online]. 2004 [cit. 2010-11-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.africanunion.org/root/AU/AboutAU/Vision/Volume1.pdf>>.
  29. *The African Economic Community* [online]. c2010 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.panafricanperspective.com/aec.htm>>.
  30. *The Ethiopia Macroeconomic Handbook 2010* [online]. Addis Ababa, 2010 [cit. 2010-11-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.accesscapitalsc.com/downloads/The-Ethiopia-Macroeconomic-Handbook-2010.pdf>>.
  31. *UNCTAD.ORG* [online]. c2002 [cit. 2010-11-15]. About UNCTAD. Dostupné z WWW: <<http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=1530&lang=1>>.
  32. *UNHCR* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <<http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e483986#>>.
  33. *UN-OHRLLS* [online]. 2009 [cit. 2010-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.unohrlls.org/en/ldc/related/59/>>.
  34. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* [online]. c2010 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <<http://www.unesco.org/new/en/unesco/worldwide/africa/ethiopia/>>.
  35. *United Nations Industrial Development Organization : Country Information* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <http://www.unido.org/index.php?ucg_EXT=1&id=4771&cc=ETH&ucg_PATH=aHR0cDovLzE5My4xMzguMTA1LjU5L2RhdGEvZ2VvZG9jLmNmT9jYz1FVEgmbW9kZT1wcm9qZWNoZw==>>.
  36. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* [online]. c2010 [cit. 2010-11-15]. Ethiopia. Dostupné z WWW: <<http://www.unesco.org/new/en/unesco/worldwide/africa/ethiopia/>>.
  37. *Velvyslanectví České republiky v Addis Abebě* [online]. 2008 [cit. 2010-11-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/addisababa/cz/o_zemich_akreditace/etiopie/prehled_dvoustrannych_vz_tahu/obchod_a_ekonomika/index.html>.
  38. *WHO : World Health Organization* [online]. 2010 [cit. 2010-10-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.who.int/countries/eth/en/>>.
  39. *Worldbank.org* [online]. 12.9.2009 [cit. 2010-11-19]. Ethiopia at a glance. Dostupné z WWW: <http://devdata.worldbank.org/AAG/eth_aag.pdf>.
  40. *WTO* [online]. 2010 [cit. 2010-11-15]. Accession status: Ethiopia. Dostupné z WWW: <http://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/a1_ethiopia_e.htm>.
  41. *Www.bweducconsult.org* [online]. 6.3.2003 [cit. 2010-10-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.bweducconsult.org/projects/country-education-profiles/ethiopia>>.